

Protokół

15. posiedzenia, III. sesji, VIII. peryodu Sejmu galicyjskiego z dnia 9. marca 1907.

Początek o godzinie 10 minut 30 przed południem.

Przewodniczący: Marszałek krajowy J. E. Stanisław hr. Badeni.

Sekretarze: Mieczysław Urbański, Kazimierz Lubomirski, Stanisław Mycielski, Ks. Wiktor Mazikiewicz.

Obecnych posłów 123.

Ze strony Rządu: c. k. Wiceprezydent Namiestnictwa Włodzimierz hr. Łoś.

Marszałek konstatuje dostateczną ilość posłów i otwiera posiedzenie.

Marszałek oznajmia, iż protokół 13 posiedzenia uważa za przyjęty, gdyż nie wniesiono przeciw niemu żadnych zarzutów, protokół 14 posiedzenia złożony jest w biurze sejmowem do przejrzenia.

Sekretarz p. Urbański odczytuje spis petycyj, wniesionych po dzień 15. października 1907 roku, które przydzielono następującym komisjom, a mianowicie:

Wydziałowi krajowemu jako komisji L. s.: 1900, 1902, 1908—1910, 1922, 1942, 1945.

Komisji szkolnej L. s.: 1899, 1918 do 1920, 1946.

Komisji administracyjnej L. s.: 1905, 1906.

Komisji prawniczej L. s.: 1907, 1911 do 1917.

Komisji gospodarstwa krajowego L. s.: 1921.

Komisji podatkowej L. s.: 1941.

Komisji przemysłowej L. s. 1947.

Po odczytaniu petycji L. s. 1947 gminy Gruszów w sprawie ustawy przemysłowej przemawia p. Krempa popierając tę petycję.

Izba przystępuje do porządku dziennego, którego pierwszym punktem jest:

Sprawozdanie Wydziału krajowego w przedmiocie zezwolenia Reprezentacji powiatowej w Starym Samborze na pobór w r. 1907 wyższych dodatków powiatowych do podatków bezpośrednich.

Sprawozdawca p. Wereszczyński odczytuje sprawozdanie Wydziału krajowego zakończone następującym wnioskiem:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Reprezentacji powiatowej w Starym Samborze zezwala się pobierać w r. 1907 na cele powiatu 51% dodatki powiatowe do

państwowych podatków bezpośrednich z wyłączeniem podatku osobisto-dochodowego, a to obok 10% dodatku ustawowego na powiatowy fundusz dróg gminnych.

Izba bez rozprawy uchwała powyższy wniosek.

Uchwaliwszy następnie na wniosek sprawozdawcy przystąpić do trzeciego czytania tej uchwały bez czytania, przyjmuje Izba powyższą uchwałę w trzecim czytaniu bez czytania.

Następuje:

Sprawozdanie komisji wodnej o sprawozdaniu Wydziału krajowego w sprawie regulacji Rudawy z dopływami.

Sprawozdawca p. Staniszewski uwolniony na wniosek sekretarza p. Urbańskiego od czytania sprawozdania, odczytuje następujący wniosek komisji:

Wysoki Sejm raczy uchwalić następujący projekt ustawy o regulacji potoku Rudawy z dopływami:

U s t a w a

z dnia o regulacji potoku Rudawy z dopływami.

Za zgodą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem rozporządzam, co następuje:

§. 1.

Regulacya potoku Rudawy od mostu w Woli justowskiej do mostu drogowego w Dulowy z dopływami ma być wykonaną jako przedsiębiorstwo powiatów krakowskiego i chrzanowskiego, subwencyonowane z funduszu krajowego.

§. 2.

Za podstawę techniczną tej regulacji służyć ma projekt Wydziału krajowego z roku 1906, który preliminuje koszta budowy na 3,600.000 koron.

Wydział krajowy zostaje jednak upoważniony do poczynienia zmian w tym pro-

jekeie w porozumieniu z Administracją państwa, w granicach powyższej sumy kosztorysowej.

§. 3.

Koszta regulacji włącznie z wydatkami na utrzymanie w czasie budowy i kosztami zarządu pokryte będą z mającego się w tym celu utworzyć funduszu regulacyjnego.

Fundusz regulacyjny ma być utworzony:

a) z datku funduszu krajowego w wysokości czterdziestu pięciu procent preliminowanych kosztów w kwocie 1,620.000 koron;

b) z datku państwowego funduszu melioracyjnego w myśl § 6. ust. 2. i §. 4. ust. 2. a) ustawy z dnia 30. czerwca 1884 Dz. p. p. Nr. 116, z zastrzeżeniem konstytucyjnego zezwolenia w wysokości czterdziestu pięciu procent preliminowanych kosztów, w maksymalnej kwocie 1,620.000 koron;

c) z datków interesowanych powiatów w wysokości dziesięciu procent preliminowanych kosztów, a mianowicie z datku krakowskiego w kwocie 202.500 koron i z datku chrzanowskiego w kwocie 157.500 koron.

Powiatom konkurującym zastrzega się prawo ściągnięcia przypadających na nie datków konkurencyjnych od właścicieli nieruchomości i zakładów, które od wylewów mają być ochronione, a to po myśli §. 66. ustawy wodnej z dnia 14. marca 1875 Nr. 38 Dz. u. kraj. według wartości tych nieruchomości i zakładów.

Jeżeli po ukończeniu robót objętych projektem okaże się we funduszu regulacyjnym pozostałość kasowa, pozostałość ta ma być zwróconą kontrybuującym czynnikiem w stosunku ich udziału w kosztach budowy.

§. 4.

Termin rozpoczęcia i czas trwania budowy, tudzież wysokość i termin płatności datków kraju, państwa i powiatów oznaczy

Wydział krajowy wspólnie z Administracją państwa.

§. 5.

Dla utrzymania wykonanych robót ma być utworzony oddzielny fundusz.

Fundusz ten składać się będzie:

1. z kwoty osiągniętej ze sprzedaży uzyskanych przez regulację gruntów;

2. z dochodów uzyskanych z wydzierżawiania skarp potoku Rudawy i dopływów;

3. z corocznych datków kraju, tudzież powiatów krakowskiego i chrzanowskiego.

Dalsze postanowienia co do wysokości datków kraju i powiatów na konserwację i innych zarządzeń potrzebnych dla utrzymania wykonanych budowli, wydane zostaną w drodze ustawodawstwa po skończeniu budowy.

§. 6.

Wykonanie robót, oraz zarząd funduszu regulacyjnego i konserwacyjnego obejmie Wydział krajowy.

Sposób wykonania przedsiębiorstwa oznaczyć ma Wydział krajowy w porozumieniu z Administracją państwa, której podobnie jak reprezentacyom powiatów krakowskiego i chrzanowskiego przyznany zostanie wpływ odpowiedni na tok spraw technicznych i ekonomicznych przedsiębiorstwa.

Bliższe szczegóły co do zakresu i sposobu wywierania tego wpływu, oraz co do ewentualnego bezpośredniego współdziałania państwowych organów technicznych przy wykonaniu tego przedsiębiorstwa określi rozporządzenie wykonawcze, które ułoży Wydział krajowy wspólnie z Administracją państwa.

§. 7.

Wykonanie tej ustawy poruczam Mójemu Ministrowi rolnictwa.

W rozprawie ogólnej nikt głosu nie żąda, Izba przystępuje więc do rozprawy szczegółowej.

Sprawozdawca wnosi przyjęcie tej ustawy *en bloc*.

Izba uchwała przyjęcie powyższej ustawy *en bloc*, poczem w oddzielnem głosowaniu uchwała cały projekt ustawy *en bloc*.

Uchwaliwszy następnie na wniosek sprawozdawcy przystąpić do trzeciego czytania bez czytania, uchwała Izba powyższy projekt ustawy w trzecim czytaniu bez czytania.

Następuje:

Wybór uzupełniający jednego członka komisji przemysłowej.

Marszałek zaprasza do komisji skrutacyjnej pp. Kostheima, Schätzla i ks. Jana Jaworskiego.

Marszałek wzywa posłów do oddania kartek.

Posłowie oddają kartki.

Marszałek po chwili zamyka głosowanie i wzywa komisję skrutacyjną do przeprowadzenia skrutypium.

Izba przystępuje tymczasem do następnego punktu porządku dziennego, którym jest:

Sprawozdanie komisji drogowej o projekcie ustawy drogowej.

Sprawozdawca p. Stanisław Jędrzejowicz uwolniony na wniosek sekretarza p. Urbańskiego od czytania sprawozdania, odczytuje następujące wnioski komisji, sprostowawszy poprzednio omyłki druku, a mianowicie:

W §. 1. projektowanej ustawy w trzecim ustępie zamiast „odmienne“ ma być „odmiennie“, w 4-tym zaś ustępie zamiast „któremy“ ma być „któremi“; w §. 2. w przedostatnim ustępie zamiast „przełożonego“ ma być „przełożonego“; w §. 3. w drugim

ustępie zamiast „podnoszenia“ ma być „podoszenia“; w §. 4. w pierwszym ustępie zamiast „pulicznej“ ma być „publicznej“; w §. 5. w pierwszym ustępie zamiast „pозwozeniem“ ma być „przyzwoleniem“; w §. 5. w pierwszym wierszu zamiast „w sprawie“ ma być „w sprawach“.

I. Wysoki Sejm raczy uchwalić następujący projekt ustawy drogowej i uznać petycje L. 766, 1087—1107 i 1307 za załatwione.

U s t a w a

z dnia dla Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem z wyjątkiem miast Lwowa i Krakowa o budowie i utrzymaniu dróg publicznych niepaństwowych.

Zgodnie z uchwałą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem postanawiam, co następuje:

I. Ogólne postanowienia.

§. 1.

Drogi publiczne, niepaństwowe, dzielą się na:

1. drogi krajowe, któremi są drogi obecnie pod tą nazwą istniejące, i te, które za drogi krajowe uznane zostaną (§. 2.);

2. drogi powiatowe, któremi są drogi obecnie pod tą nazwą istniejące, i te, które za drogi powiatowe uznane zostaną (§§. 2. i 21. punkt 5.);

3. publiczne dojazdy kolejowe, do których ustawa ta ma o tyle zastosowanie, o ile specjalnymi przepisami ustawodawczymi stosunki prawne tej kategorii dróg nie są odmiennie uregulowane;

4. drogi gminne I. klasy, któremi są drogi obecnie pod tą nazwą istniejące, i te, które za drogi gminne I. klasy uznane zostaną (§§. 2. i 21. punkt 5.);

5. drogi gminne II. klasy, któremi są wszystkie inne drogi, istniejące w granicach

gminy i obszaru dworskiego, do publicznego użytku przeznaczone, a do powyższych kategorii nienależące, oraz te, które za drogi gminne II. klasy uznane zostaną (§. 2., §. 5. ustęp końcowy, §. 23. punkt 3. i §. 21. punkt 5.).

§. 2.

Do zakładania drogi krajowej i do przeistoczenia drogi innej kategorii na drogę krajową potrzeba uchwały sejmowej.

Do zakładania drogi powiatowej lub gminnej I. klasy oraz do przeistoczenia drogi innej kategorii na powiatową lub gminną I. klasy potrzeba uchwały Rady powiatowej i przyzwolenia Wydziału krajowego.

Przed założeniem drogi krajowej, powiatowej lub gminnej I. klasy porozumie się Wydział krajowy z c. k. Namiestnictwem co do ogólnego kierunku drogi ze względów wojskowych i publicznych. Szczegóły trasy i planu jak i porządek wykonania robót przy budowie drogi oznaczy dla drogi krajowej Wydział krajowy, a dla drogi powiatowej lub gminnej I. klasy Wydział powiatowy we własnym zakresie działania

Za drogi powiatowe lub gminne I. klasy uznane być mają drogi ważniejsze dla gospodarczego, handlowego lub przemysłowego ruchu w powiecie, szczególnie zaś te, które zostały albo mają być budowane lub przebudowane przy zasilku z funduszu krajowego (§. 15).

Do zakładania drogi gminnej II. klasy potrzeba uchwały Rady gminnej, oświadczenia przełożonego obszaru dworskiego i przyzwolenia Wydziału powiatowego.

O ile droga uznana za krajową, powiatową lub gminną I. klasy nie została jeszcze objętą przez odpowiedni dla tej kategorii dróg zarząd drogowy, komunikacya po tej drodze utrzymywaną będzie kosztem i pod odpowiedzialnością czynników, które do jej utrzymania były dotąd obowiązane.

§. 3.

Mosty, ławy i przewozy, nie mniej też budowy sztuczne i wszelkie urządzenia,

przeznaczone do uzupełnienia ochrony lub bezpieczeństwa dróg, uważane będą za przynależności tej drogi, na której lub przy której się znajdują; ze względu jednak na szczególną ważność lub kosztowność budowy albo utrzymania mogą być uznane w sposób przepisany §. 2 za samoistne objekty wyższej kategorii i budowane względnie utrzymywane z dotyczącego funduszu.

Co do ponoszenia kosztów budowy i utrzymania grobel i wałów, po których drogi publiczne prowadzą, jakoteż obiektów robót i urządzeń wodnych, z istnieniem drogi w związku będących, obowiązują postanowienia ustawy wodnej z d. 14. marca 1875 Dz. u. kr. Nr. 38 wraz z odnośnymi ustawami i przepisami.

§. 4.

Własność nieruchoma, stale lub czasowo potrzebna w celu budowy i utrzymania drogi publicznej a względnie jej założenia, rozszerzenia, przełożenia, przebudowania, odwodnienia, ochrony i t. p., może być nabytą w drodze wywłaszczenia.

Również w drodze wywłaszczenia nabyte być mogą grunta potrzebne do produkcji kamienia łamanego, żwiru, piasku, gliny itp., nie mniej też do urządzania placów składowych i dojazdów, do stawiania domków mytniczych i wogóle wznoszenia budynków dla potrzeb, wywołanych budową lub utrzymaniem drogi publicznej.

Orzeczenie ekspropriacyjne, które ma wydać c. k. Namiestnictwo, winno zawierać zarazem postanowienie co do wysokości odszkodowania, które należy wypośrodkować na podstawie oszacowania zaprzysiężonych znawców nieinteresowanych.

Strona interesowana, która czuje się pokrzywdzoną wynagrodzeniem, oznaczonym przez władzę administracyjną w orzeczeniu ekspropriacyjnym, może udać się do właściwego sądu o przeprowadzenie sądowego oszacowania przy analogicznem stosowaniu przepisów ustawy z dnia 18. lutego 1878

Dz. u. p. Nr. 30, mimo to jednak prawomocne orzeczenie ekspropriacyjne nadaje zarządowi drogi prawo objęcia w posiadanie przedmiotu wywłaszczonego, jeśli złoży do depozytu politycznego wynagrodzenie, oznaczone przez władzę administracyjną.

Jeśli w interesie komunikacji publicznej zachodzi potrzeba uskutecznienia robót pilnych, które czynią koniecznem bezwzględne wykonanie prawa wywłaszczenia, może nastąpić skrócone postępowanie ekspropriacyjne według zasad przyjętych w §. 40 i 41 wyżej wymienionej ustawy z dnia 18. lutego 1878 Dz. u. p. Nr. 30.

§. 5.

Zaniechanie drogi krajowej może nastąpić tylko na mocy ustawy krajowej, — drogi powiatowej lub gminnej I. klasy na podstawie uchwały Rady powiatowej i za przyzwoleniem Wydziału krajowego i c. k. Namiestnictwa; zaś drogi gminnej II. klasy na podstawie uchwały Rady gminnej, oświadczenia przełożonego obszaru dworskiego, tudzież przyzwolenia Wydziału powiatowego i c. k. Starostwa, a w razie niezgodności rozstrzyga Wydział krajowy po porozumieniu z c. k. Namiestnictwem.

Wszelako jeżeli miejscowa gmina i miejscowy obszar dworski zgodnie oświadczą się przeciw zaniechaniu drogi gminnej II. klasy, droga ta zaniechaną być nie może.

Przed zaniechaniem drogi krajowej, powiatowej lub gminnej I. klasy należy przesłuchać reprezentantów gmin i obszarów dworskich, przez których terytorjum ta droga prowadzi.

Postanowienia, poprzednimi ustępami objęte, nie tyczą się częściowego zaniechania drogi publicznej, spowodowanego jej przełożeniem, sprostowaniem lub zmianą kierunku, jeżeli droga i nadal prowadzić ma bez przerwy przez miejscowości, które przedtem z sobą łączyła.

Zaniechana droga krajowa, powiatowa lub gminna I. klasy staje się drogą gminną

II. klasy, o ile według swobodnego uznania czynników, powołanych do jej zaniechania, jest potrzebna do użytku publicznego, a nie została przeznaczona do założenia lub urządzenia drogi publicznej innej kategorii.

§. 6.

Grunt drogi, w całości lub w części zaniechanej, niepotrzebny do założenia lub urządzenia drogi publicznej tej samej lub innej kategorii, albo też do zamiany za inny grunt, potrzebny dla drogi, sprzedanym będzie na korzyść funduszu budowy względnie przebudowy nowej drogi.

W tym celu Wydział krajowy dla dróg krajowych, Wydział powiatowy dla dróg powiatowych i gminnych I. i II. klasy, po zadecydowaniu zaniechania drogi, zarządzi jej oszacowanie przez znawców nieinteresowanych i zawezwie o zapłacenie ceny szacunkowej w regule tych właścicieli, których grunta z drogą się stykają, w miarę ich z nią stykania się.

Jeżeli przez nich cena ta w przeciągu dni 30 od zawezwania złożoną nie zostanie, nastąpi sprzedaż przez licytację.

W ten sam sposób ma być przeprowadzona sprzedaż także każdego innego gruntu, niepotrzebnego dla drogi publicznej, wszelako na korzyść funduszu tej kategorii dróg, do której należy (§§. 9 i 11).

§. 7.

Ustanowienie zasad, na podstawie których odbywa się pobór myta na drogach publicznych niepaństwowych, należy do ustawodawstwa krajowego.

Co do poboru myta na drogach krajowych, obowiązuje ustawa z dnia 25. grudnia 1871 Dz. u. kr. Nr. 18 z r. 1872.

Postanowienia wymienionej ustawy mają zastosowanie także do innych dróg publicznych niepaństwowych, objętych we własny zarząd Wydziału krajowego.

Poza tem strony interesowane mogą pobierać myto mostowe, drogowe lub przewozowe na drogach powiatowych, gminnych lub publicznych dojazdach kolejowych na podstawie uchwały Sejmu krajowego i za cesarskiem zezwoleniem.

Do udzielenia koncesyi na pobór myta kopytkowego potrzeba ustawy krajowej.

Udzielona koncesya mytnicza, której termin upływa, może być przedłużoną, ilekroć zachodzi potrzeba, przez Wydział krajowy po porozumieniu z c. k. Namiestnictwem, jednak za każdym razem nie na dłużej, jak na czas ustanowiony w koncesyi, jeżeli istnieją te same warunki, z powodu których udzielenie koncesyi nastąpiło.

Jeżeliby nie przyszło do porozumienia między Wydziałem krajowym i c. k. Namiestnictwem, sprawa odnowienia koncesyi winna być przedłożoną Sejmowi krajowemu na sesyi najbliższej dla powzięcia uchwały w myśl postanowień o udzielaniu koncesyj mytnicznych.

Strona prywatna, która ma prawo do poboru opłat mytnicznych, bez względu na to, czy z prawa korzysta lub nie, winna przedmiot omycony utrzymywać dla komunikacji publicznej w należytych stanie i własnym kosztem aż do wygaśnięcia koncesyi.

Zezwolenie na postawienie lub przeniesienie rogatki, również jak rozstrzygnięcie sporów co do uwolnienia od myta, objęzdzania rogatek i t. p. należy do władz politycznych.

§. 8.

Niniejsza ustawa nie narusza praw i obowiązków, opartych na dobrowolnych ugodach lub innych specjalnych tytułach prawnych co do dróg wszelkich kategorii.

II. Szczegółowe postanowienia.

A) Pokrycie kosztów.

§. 9.

Koszta budowy i utrzymania dróg krajowych ponosi fundusz krajowy, do którego

wpływają także dochody ze źródeł, przepisanych tą ustawą.

Sejm krajowy przy uznaniu drogi za krajową (§. 2.) może określić świadczenia powiatów, przez których terytoryum ta droga ma prowadzić, na rzecz jej budowy i przyszłego utrzymania. W takim razie wykonanie uchwały sejmowej zależnem będzie od uiszczenia przez odnośne Reprezentacye powiatowe zastrzeżonych świadczeń.

§. 10.

Koszta budowy i utrzymania dróg powiatowych i gminnych I. klasy ponosi fundusz powiatowy, zaś dróg gminnych II. klasy fundusz miejscowy.

§. 11.

Do funduszu powiatowego wpływają na cele drogowe:

1. dochody ze sprzedaży niepotrzebnych gruntów i budynków drogowych, starych materiałów i narzędzi, z wydzierżawienia trawy, odsetki od własnych kapitałów i t. p.;
2. datki na budowę i utrzymanie dróg
3. datki z powodu niezwykłego zużycia dróg;
4. dochody z myt;
5. dochody z wynagrodzenia szkód zrządzonych na dotyczących drogach;
6. dotacye i subwencye;
7. należności, uiszczane na mocy specjalnych tytułów prawnych;
8. grzywny, nałożone na członków miejscowego zarządu drogowego;
9. dodatki do podatków bezpośrednich.

Takie same dochody z wyjątkiem wymienionych pod poz. 8. i 9. wpływają na rzecz dróg gminnych II. klasy w danej miejscowości do funduszu miejscowego.

Jeżeli dochód funduszu powiatowego lub funduszu miejscowego ma specjalne przeznaczenie dla pewnej drogi lub pewnego przedmiotu drogowego, winien być w całości na ten cel użyty.

§. 12.

Każdy opodatkowany opłaca rocznie na rzecz funduszu powiatowego na cele drogowe powiatu 18% podatków bezpośrednich.

Wobec uwolnienia ustawodawstwem krajowem w myśl art. XIII. ustawy z dnia 25. października 1896 Dz. u. p. Nr. 220 podatku osobisto-dochodowego od wszelkich dodatków kompetencyi ustawodawstwa krajowego podlegających, podatek ten jest także wolny od wszelkich dodatków na cele drogowe.

§. 13.

Z funduszu powiatowego pokrywane być mają wszystkie potrzeby dróg powiatowych i gminnych I. klasy.

Z tego funduszu także udzielane być mają dotacye dla funduszy miejscowych na pokrycie potrzeb dróg gminnych II. klasy.

Dotacye te w miarę rzeczywistej potrzeby winne wynosić corocznie przynajmniej 8% podatków bezpośrednich, przypisanych w gminie i na obszarze dworskim (w gminie katastralnej).

Wyjątek stanowią gminy, objęte postanowieniami §. 25., które otrzymywać będą na rzecz dróg gminnych I. i II. klasy stałą dotacyę roczną w wysokości 9% podatków bezpośrednich w tej gminie opłacanych.

§. 14.

Jeżeli zasoby powiatowego funduszu nie pokrywają wydatków, poprzednim paragrafem przepisanych, obowiązana jest Rada powiatowa uchwalić na ten cel stosowne dodatki do podatków bezpośrednich.

Jeżeliby Rada powiatowa nie wykonała tego obowiązku, a stąd sprawa utrzymania komunikacji publicznej doznawała uszczerbku, natenczas Wydział krajowy, po zbadaniu i stwierdzeniu takiego stanu rzeczy, wstawi w budżet powiatowy potrzebną na cel powyższy kwotę i nałoży na jej pokrycie dodatki do podatków bezpośrednich a to w granicach zakreślonych §. 23. ustawy o Reprezentacji powiatowej.

§. 15.

Do budowy albo przebudowy drogi powiatowej lub gminnej, mającej doniosłe znaczenie pod względem komunikacji, udzielony być może z funduszu krajowego zasiłek bezzwrotny lub zwrotny z zastrzeżeniem dopełnienia warunków, przepisanych ustawą (§. 2.) i zastrzeżonych przez Wydział krajowy.

Jeżeli droga, zbudowana lub uregulowana przy pomocy zasiłku z funduszu krajowego, nie jest utrzymywana w należyłym stanie, zaradzi temu Wydział krajowy i w razie potrzeby zastosuje środki przewidziane w §§. 14. i 21.

Wyjątkowo udzielonym być może zasiłek z funduszu krajowego także na rzecz utrzymania dróg powiatowych lub gminnych, zbudowanych przy pomocy funduszu krajowego, a ważnych dla zakładów przez kraj utrzymywanych, dla zdrojowisk krajowych lub stacyi klimatycznych.

Jeżeli powiatowe dodatki do podatków bezpośrednich, uchwalone przez Radę powiatową na utrzymanie dróg w powiecie, łącznie z 18% stałym dodatkiem przenoszą 28% tychże podatków, a mimo to niezbędne potrzeby na ten cel tymi dochodami oraz zasobami powiatu z innych źródeł pokryte być nie mogą, natenczas przyzna Wydział krajowy po zbadaniu stanu rzeczy, w miarę rozporządzalnej dotacyi (§. 20.), stosowną pomoc z funduszu krajowego dla zasilenia funduszu powiatowego (§. 11.).

§. 16.

Wydział krajowy co do drogi krajowej, a Wydział powiatowy co do drogi powiatowej lub gminnej winien przeprowadzić rokowania ze stronami interesowanymi (osobami fizycznymi lub moralnymi) co do datków dobrowolnych bądź w pieniądzu bądź też w robociźnie, materyale albo gruntach na rzecz jej budowy lub przebudowy i przyszłego utrzymania.

Na strony interesowane, które z wybudowania lub rekonstrukcyi potrzebnej dla nich drogi powiatowej lub gminnej, względnie mostu na takiej drodze odniosą znaczne korzyści, nałożony być może, na wniosek Wydziału powiatowego i po zbadaniu stanu rzeczy, osobny datek przymusowy, a to orzeczeniem, wydanem przez Wydział krajowy w porozumieniu z e. k. Namiestnictwem.

Do obowiązkowego udziału w kosztach powyższych powołani być mogą tylko interesowani, korzystający z drogi lub mostu, bez względu na granice osad i powiatów.

Stopień korzyści z drogi i wysokość datku przymusowego oznaczone będą z uwzględnieniem okoliczności, miarę interesu komunikacyjnego wykazujących, a przede wszystkim na podstawie przybliżonego obliczenia fur względnie średniej wagi ładunków, po drodze lub moście przewożonych względnie przewozić się mających.

Wysokość datków przymusowych, nałożonych na strony interesowane, razem wziętych, nie może przenosić 30% całego kosztu połączonego z budową lub rekonstrukcją drogi lub mostu.

Do powyższych 30% nie wlicza się datków dobrowolnie przez inne strony interesowane ofiarowanych. Wszelako stronom interesowanym, którym nakłada się datek przymusowy, należy wliczyć do 30% datki, które one już dobrowolnie zobowiązały się uiścić.

Pierwszeństwo budowy lub przebudowy przy równych zresztą warunkach służy tym

drogom, dla których ofiarność stron interesowanych okaże się najwięszą.

§. 17.

Jeżeli przedsiębiorstwo wyłącznie fabryczne lub użytkowanie kopalń lub kamieniołomów albo też eksploatacja lasów albo wreszcie dostawa materiałów budowlanych nieomyślną drogą niezwykle zużywa lub psuje, obowiązany będzie odnośny przedsiębiorca do osobnych datków na rzecz tej drogi.

Powyzsze datki mają być opłacane także za zużycie drogi omyczonej, jeżeli fura nie przejeżdża przez rogatkę, postawioną dla poboru myta drogowego.

Znajdujące się na drodze myto mostowe lub przewozowe nie uwalnia od datków z powodu niezwykłego zużycia drogi samej.

Transporty wolne od myta są także wolne od datków z powodu niezwykłego zużycia drogi.

Jeżeli nie przyjdzie do porozumienia między stroną interesowaną i Wydziałem krajowym co do datków dobrowolnych dla drogi krajowej, lub Wydziałem powiatowym dla drogi powiatowej, gminnej lub publicznego dojazdu kolejowego, natenczas o wysokości tych datków i sposobie ich uiszczenia orzeka Wydział krajowy w porozumieniu z e. k. Namiestnictwem.

Jeżeli dojdzie do wydania formalnego orzeczenia, strona interesowana jest obowiązana ponieść także wszystkie koszty dochodzeń, potrzebnych według uznania władzy orzekającej, dla ustalenia powyższych datków.

W regule za podstawę do obliczenia datków przyjąć należy przybliżoną ilość fur, drogę zużywających, z uwzględnieniem przypuszczalnego dochodu, jakiby mógł być nyskany w razie zaprowadzenia na niej opłat mytnicznych w stosunku do jej długości.

Jeżeli znana jest nie ilość fur lecz przybliżona ilość ciężarów, natenczas przyjąć

można wagę ciężaru 1.500 kg. dla przewozu jedną furą parokonną lub parobydlaną.

Przed wydaniem orzeczenia stronie interesowanej musi być daną możność poznania obliczenia mającego służyć za podstawę do oznaczenia wysokości datków i wniesienia przeciw temu obliczeniu swoich zarzutów.

§. 18.

Jeżeli droga krajowa, powiatowa, gminna I. lub II. klasy przechodzi przez miejską lub wiejską osadę i jedynie z powodu szczególnych potrzeb tych osad wymaga większych kosztów na budowanie ścieków, kanałów, bruków i t. p., całą stąd wynikającą nadwyżkę kosztów budowy i utrzymania ponosi miejscowa osada analogicznie do postanowień ustawy gminnej względnie ustawy o obszarach dworskich co do zakładania i utrzymywania ulic, placów i t. p., tudzież pokrycia kosztów odnośnych.

Wyjątek od powyższego pravidła zrobić może Wydział krajowy co do dróg krajowych, przyjmując część onych kosztów na fundusz krajowy w wypadku uwzględnienia godnym, a Wydział powiatowy co do dróg powiatowych i gminnych I. lub II. klasy, przyjmując ją w takimże razie na fundusz powiatowy.

§. 19.

Jeżeli komunikacja przez wypadki elementarne, jak n. p. zasy py śniegowe, powodzie i t. p., została zagrożoną lub całkowicie przerwana, natenczas obowiązani są do robót nie cierpiących zwłoki za wynagrodzeniem mieszkańcy osad (gminy i obszaru dworskiego) najbliższych miejsca, w którym robota ma być wykonana.

Rada powiatowa oznaczy okręg osad, które i kolejny porządek, w jakim osady te mają być powoływane do wykonania takich robót, oraz stosunek, w jakim mają być dostarczeni robotnicy z gminy i obszaru dworskiego, stanowiących jedną miejscowość.

Wynagrodzenie za robotę oznaczy Wydział krajowy co do dróg krajowych, a Wydział powiatowy co do dróg powiatowych i gminnych I. i II. klasy.

B) Zakres działania Reprezentacji i Władz, o ile nie jest oznaczony w paragrafach poprzednich.

§. 20.

Sejm krajowy uchwała:

1. fundusze potrzebne do budowy i utrzymania dróg krajowych;

2. dotację z funduszu krajowego na zasiłki dla dróg powiatowych i gminnych (§. 15.).

§. 21.

Wydział krajowy:

1. prowadzi cały techniczny i ekonomiczny zarząd dróg krajowych oraz naczelną nadzór nad kierunkiem, budową i utrzymaniem wszystkich innych dróg publicznych niepaństwowych, tudzież nad ich funduszami, wydaje potrzebne w tym celu rozporządzenia i instrukcje, które może ogłaszać w dzienniku ustaw i rozporządzeń krajowych i czuwa nad ściśle wykonywaniem przepisów istniejących;

2. przeznacza w granicach dotacji przez Sejm uchwalonej (§. 20. punkt 2.) zasiłki bezzwrotne i pożyczki na rzecz dróg powiatowych i gminnych (§. 15.);

3. może objąć, w razie potrzeby przez siebie uznanej, w zarząd własny budowę i utrzymanie drogi powiatowej lub gminnej I. albo II. klasy, przy czem oznaczy kwotę, która w takim razie z funduszu powiatowego w czasie trwania tego zarządu ma być oddaną do dyspozycji Wydziału krajowego wraz z dochodami, przeznaczonymi specjalnie na rzecz drogi odnośnej;

4. ustanowi, w razie potrzeby przez siebie uznanej, na koszt powiatu własny organ w celu zastępowania Wydziału po-

wiatowego, jeśli Wydział powiatowy zaniebduje bądź drogi powiatowe bądź drogi gminne I. lub II. klasy, albo nie wykonuje należycie nadzoru nad drogami gminnymi (§. 25. punkt a), lub w sposób nieodpowiedni używa funduszków drogowych;

5. rozstrzyga spory między Radami powiatowymi co do potrzeby i kierunku dróg powiatowych lub gminnych I. klasy, dalej rozstrzyga w razie niezgodności zdań między gminą i obszarem dworskim względnie gminami i obszarami dworskimi z jednej, a Wydziałem powiatowym względnie Wydziałami powiatowymi z drugiej strony co do potrzeby nowej drogi gminnej II. klasy i

6. wogóle rozstrzyga spory drogowe, w drodze odwołania się doń wniesione.

§. 22.

Rada powiatowa wydaje potrzebne uchwały w sprawach dróg powiatowych i gminnych, a w szczególności uchwała także potrzebne dla tych dróg fundusze, orzeka o budowie i kierunku dróg powiatowych lub gminnych I. klasy i czuwa nad ściśle wykonaniem przepisów obowiązujących.

§. 23.

Wydział powiatowy:

1. prowadzi cały techniczny i ekonomiczny zarząd dróg powiatowych i gminnych I. klasy bezpośrednio, a gminnych II. klasy przy współdziałaniu miejscowego zarządu drogowego (§. 24);

2. kieruje budową i sprawuje nadzór nad utrzymaniem drogi krajowej, jeżeli ta czynność przez Wydział krajowy została mu powierzona;

3. orzeka w braku porozumienia między gminą a obszarem dworskim, tudzież między sąsiednimi gminami i obszarami dworskimi co do potrzeby nowej drogi gminnej II. klasy;

4. rozstrzyga spory i rekursy w sprawach dróg gminnych II. klasy;

5. orzeka w sprawach naruszenia całości drogi publicznej i przywrócenia jej do pierwotnego stauu ;

6. sporządza i utrzymuje w ewidencji kataster dróg powiatowych i gminnych I. i II. klasy, co do tych ostatnich przy współudziale gmin i obszarów dworskich. Do katastru dróg gminnych II. klasy wciągnięte być mają wszystkie drogi gminne, do użytku publicznego przeznaczone.

§. 24.

Miejscowy zarząd drogowy (§. 23. punkt 1.) jest organem wykonawczym Wydziału powiatowego dla administracji dróg gminnych II kl. w danej miejscowości.

Miejscowy zarząd drogowy składa się z naczelnika gminy względnie jego zastępcy i przełożonego obszaru dworskiego lub jego zastępcy.

Zastępcę przełożonego obszaru dworskiego wyznacza pod własną odpowiedzialnością analogicznie do postanowień §. 8. ust. o obsz. dworsk. właściciel tegoż obszaru z pośród miejscowych mieszkańców (obszaru dworskiego lub gminy) i nazwisko tegoż podaje do wiadomości c. k. Starostwa i Wydziału powiatowego.

Kto nie może być przełożonym obszaru dworskiego, ten nie może być jego zastępcą w zarządzie drogowym.

W miejscowościach, w których obszar dworski wcielony jest do gminy, oraz w tych wszystkich gminach, w których obowiązują wyjątkowe postanowienia §. 25., miejscowy zarząd drogowy należy do zakresu działania Zwierzchności gminnej względnie magistratu.

Miejscowy Zarząd drogowy dogląda, czy drogi gminne II. klasy są w stanie dla komunikacji publicznej przydatnym i jest obowiązany zawiadamiać Wydział powiatowy o potrzebach tych dróg.

Miejscowy zarząd drogowy przedkłada Wydziałowi powiatowemu preliminarz po-

trzeb dróg gminnych II. klasy i wykonuje wszelkie polecenia Wydziału powiatowego, a w szczególności na polecenie Wydziału powiatowego prowadzi także rachunki dochodów i wydatków i przedkłada Wydziałowi powiatowemu coroczne zamknięcie rachunkowe.

Wydziałowi powiatowemu służy też prawo wydawania poleceń w sprawach dróg gminnych II. klasy do poszczególnych członków miejscowego zarządu drogowego.

Członkowie miejscowego zarządu drogowego, w ustępie 2. i 3. wymienieni, winni porozumieć się ze sobą co do sposobu wspólnego wykonywania swych czynności w zarządzie dróg gminnych II. klasy, a w szczególności ułożyć sposób zwoływania zebrań zarządu drogowego, prowadzenia kasy i rachunków, oraz odbierania, wysyłania i podpisywania pism urzędowych.

O wyniku porozumienia winien zarząd drogowy donieść Wydziałowi powiatowemu w czasie, przez tenże Wydział oznaczonym.

W braku porozumienia wyda odpowiednie zarządzenie Wydział powiatowy.

Na każdego członka miejscowego zarządu drogowego, przekraczającego lub zaniedbującego swoje obowiązki, nakładać może Wydział powiatowy kary pieniężne (porządkowe) aż do 40 K.

Kary te wpływają do funduszu powiatowego (§. 11. punkt 8.).

Każdy członek miejscowego zarządu drogowego jest odpowiedzialny za szkodę, wyrządzoną funduszowi wskutek zaniedbania swego obowiązku lub nadużycia prawa.

Jeżeliby miejscowy zarząd drogowy nie wypełniał należycie obowiązków poruczonych mu ustawą lub poleceniami władz, natenczas Wydział powiatowy ma zarządzić temu w sposób stosowny, a w szczególności winien w miarę potrzeby przez siebie uznanej usunąć tenże zarząd, w którymto razie rozporządzać będzie dochodami z myta

i wszystkimi innymi funduszami, dla dotyczących dróg przeznaczonymi.

§. 25.

W gminach miejskich, dla których wydaną została ustawa gminna z dnia 13. marca 1889 Dz. ust. kraj. Nr. 24, oraz w gminach Oświęcim, Lipnik, Czarna wieś, Dąbie, Krowdza i Nowa wieś narodowa, obowiązuje niniejsza ustawa z następującymi zmianami:

a) gminy te prowadzić będą pod kontrolą władz nadzorczych (§§. 21. i 24.) cały zarząd techniczny i ekonomiczny wszystkich dróg gminnych I. i II. klasy, w obrębie gminy i obszaru dworskiego (gminy katastralnej) położonych, nie wyłączając czynności z §. 6. tej ustawy wpływających;

b) z ustanowionego w §. 12. ośmiu procentowego dodatku od podatków bezpośrednich, opłacanych w tych gminach katastralnych, 9% tychże podatków wpływać będzie do kasy miejscowej na rzecz dróg gminnych I. i II. klasy, a 9% do kasy Rady powiatowej na cele drogowe powiatu;

c) jeżeli powyższy dodatek wraz z innymi dochodami (§. 11.), przeznaczonymi na rzecz dróg gminnych I. i II. klasy, nie wystarcza na opędzenie wydatków połączonych z budową i należytem utrzymaniem dróg pomienionych, natenczas Rada gminna jest obowiązana na pokrycie niedoborów wyznaczyć dotację z innych funduszy, a w braku tychże uchwalić odpowiedni dodatek do podatków bezpośrednich.

Jeżeli przy gminie jest samoistny obszar dworski, w pokryciu niedoborów winien i on partycypować kwotą w stosunku po atków bezpośrednich opłacanych przez gminę i obszar dworski.

W tym celu Wydział powiatowy, przy załatwieniu preliminarza, nałoży na obszar dworski stosowny dodatek do podatków bezpośrednich.

Przepisy tego paragrafu zastosować można także do innych gmin wraz z obszarami dworskimi, po wysłuchaniu Reprezen-

tacyi gminnej i przełożonego obszaru dworskiego, uchwałą Rady powiatowej i Wydziału krajowego.

§. 26.

Władze polityczne mają prawo i obowiązek czuwania, aby dróg publicznych każdy bez przeszkody mógł używać, nie mniej, aby przez zaniedbanie drogi bezpieczeństwo osób i własności nie cierpiało. W razie więc takiego zaniedbania zażądają zarządzenia od organu, sprawującego dozór bezpośredni, a w razie niebezpieczeństwa, gdy krok ten zostanie bezskutecznym, zarządzą stosowne środki do naprawy drogi na koszt zobowiązanych i właściwy organ bezzwłocznie o tem zawiadomią.

§. 27.

Wszelkie należności, przypadające na podstawie tej ustawy, tudzież koszta postępowania wykonawczego, gdy nie są uiszczone w terminie, ściągnięte będą drogą egzekucyi politycznej podług istniejących ustaw i przepisów.

Prawomocne uchwały, orzeczenia i rozporządzenia, wydane na podstawie niniejszej ustawy, egzekwowane będą na żądanie właściwej władzy autonomicznej przez polityczną władzę powiatową.

§. 28.

Wszystkie przedstawienia i odwołania się do wyższej władzy autonomicznej winne być wniesione w ciągu 14 dni, licząc od dnia następnego po ogłoszeniu lub doręczeniu, na ręce tej władzy, która zarządzenie lub orzeczenie wydała, albo jest organem wykonawczym reprezentacyi, która uchwałę powzięła. Jeśli reprezentacya lub władza, która zarządzenie lub orzeczenie wydała, uważa odwołanie się do wyższej władzy za słuszne, natenczas przyjmując je może jako przedstawienie i zmienić swą pierwotną decyzję.

Przeciw zarządzeniom I. instancyi, których wykonanie w interesie bezpieczeństwa publicznego jest pilnem, odwołanie się nie ma mocy wstrzymującej.

Koszta komisji, wywołane przez załączenie się, ponosi tenże, jeśli zażalenie w całości za niesłuszne uznane zostało. W przeciwnym razie ponosi je dotyczący fundusz.

Od orzeczeń politycznej władzy powiatowej, wydanych na mocy §. 26., odwołać się można w myśl przepisów obowiązujących do c. k. Namiestnictwa, które rozstrzyga sprawę ostatecznie w porozumieniu z Wydziałem krajowym.

§. 29.

Ustawa ta obowiązywać będzie od dnia 1. stycznia po ogłoszeniu w dzienniku ustaw i rozporządzeń krajowych.

Równocześnie utraci moc obowiązującą ustawa z dnia 5. lipca 1897 Dz. ust. kraj. Nr. 43. o prestacyach, funduszach i kompetencji co do dróg publicznych nierządowych, tudzież ustawa z dnia 17. kwietnia 1874 Dz. ust. kraj. Nr. 35 odnosząca się do postępowania przy udzielaniu koncesji na pobór opłat mytniczych na rzecz funduszów powiatowych, gminnych jako też na rzecz stron prywatnych i ustawa z dnia 7. czerwca 1899 Dz. ust. kraj. Nr. 74 o nakładaniu i pobieraniu myta na drogach powiatowych i gminnych I. klasy, objętych w zarząd Wydziału krajowego.

§. 30.

Wykonanie tej ustawy polecam Mojemu Ministrowi spraw wewnętrznych.

II. Wysoki Sejm raczy uchwalić:

1. Sejm poleca Wydziałowi krajowemu, aby, po wejściu w życie nowej ustawy drogowej zabezpieczył w budżecie krajowym odpowiednią dotację na zasiłki powiatom udzielając się mające z tytułu utrzymania dróg powiatowych i gminnych I. i II. klasy.

Wysokość tej dodatki ma być zabezpieczoną przynajmniej na pierwsze sześć lat w wysokości jednego miliona koron rocznie.

2. Sejm poleca Wydziałowi krajowemu, aby z uwzględnieniem możliwości finansowej

kraju opracował projekt ukrajowienia pewnej sieci dróg czy to nowo zbudować się mających, czy też jako powiatowe lub gminne I. klasy już zbudowanych i by przeprowadził z c. k. Rządem rokowania, któreby miały na celu uzyskanie wydatniejszej jak dotychczas pomocy państwa na rzecz budowy i utrzymania autonomicznych dróg w kraju.

Marszałek otwiera rozprawę ogólną i oznajmia, iż zapisani są do głosu p. Merunowicz przeciw, a pp. Buynowski. Mieczysław Urbański, Hupka, Huryk, Korol i Jabłoński za wnioskiem komisji, udziela zatem głosu p. Merunowiczowi.

Przemawia p. Merunowicz.

Przemawia p. Mieczysław Urbański.

Przemawia p. Buynowski i stawia następującą rezolucję jako punkt 3. II. wniosku:

3. Poleca się Wydziałowi krajowemu, aby drogi krajowe, przez miasta przebudowane, kosztem funduszu krajowego przy pomocy funduszów dotyczących miast w szybszym, jak dotąd, tempie brukował.

Przemawia p. Hupka.

Przemawia p. Huryk.

Przemawia p. Korol.

Przemawia p. Jabłoński.

Przemawia członek Wydziału krajowego p. Dąbski.

Izba nehwała na wniosek sekretarza p. Urbańskiego zamknięcie rozprawy ogólnej.

Marszałek oznajmia, iż zapisany jest do głosu tylko p. Męciński, któremu głosu udziela.

Przemawia p. Męciński.

Przemawia p. sprawozdawca.

Marszałek udziela głosu p. Urbańskiemu Mieczysławowi do faktycznego sprostowania.

Przemawia p. Urbański Mieczysław.

Do faktycznego sprostowania udziela Marszałek głosu p. Jabłońskiemu.

Przemawia p. Jabłoński.

Izba przystępuje do rozprawy szczegółowej.

Sprawozdawca czyta:

I. Ogólne postanowienia.

§. 1.

Drogi publiczne, niepaństwowe, dzielą się na:

1. drogi krajowe, któremi są drogi obecnie pod tą nazwą istniejące, i te, które za drogi krajowe uznane zostaną (§. 2.);

2. drogi powiatowe, któremi są drogi obecnie pod tą nazwą istniejące, i te, które za drogi powiatowe uznane zostaną (§§. 2. i 21. punkt 5.);

3. publiczne dojazdy kolejowe, do których ustawa ta ma o tyle zastosowanie, o ile specjalnymi przepisami ustawodawczymi stosunki prawne tej kategorii dróg nie są odmiennie uregulowane;

4. drogi gminne I. klasy, któremi są drogi obecnie pod tą nazwą istniejące, i te, które za drogi gminne I. klasy uznane zostaną (§§. 2. i 21. punkt 5.);

5. drogi gminne II. klasy, któremi są wszystkie inne drogi, istniejące w granicach gminy i obszaru dworskiego, do publicznego użytku przeznaczone, a do powyższych kategorii nienależące, oraz te, które za drogi gminne II. klasy uznane zostaną (§. 2., §. 5. ustęp końcowy, §. 23. punkt 3. i §. 21. punkt 5.).

Przemawia p. Maryewski i stawia do ustępu 1. następującą poprawkę: jak nie mniej drogi powiatowe znajdujące się na obszarach 30 miast ustawą z 13. marca 1889 objętych.

Izba poprawki tej nie popiera.

Zapisany do głosu przy powyższym paragrafie p. Jabłoński zrzeka się głosu.

Po zamknięciu rozprawy i zrzeczeniu się głosu przez sprawozdawcę, Izba uchwała §. 1. zgodnie z wnioskiem komisji.

Sprawozdawca czyta:

§. 2.

Do zakładania drogi krajowej i do przeistoczenia drogi innej kategorii na drogę krajową potrzeba uchwały sejmowej.

Do zakładania drogi powiatowej lub gminnej I. klasy oraz do przeistoczenia drogi innej kategorii na powiatową lub gminną I. klasy potrzeba uchwały Rady powiatowej i przyzwolenia Wydziału krajowego.

Przed założeniem drogi krajowej, powiatowej lub gminnej I. klasy porozumie się Wydział krajowy z e. k. Namiestnictwem co do ogólnego kierunku drogi ze względów wojskowych i publicznych. Szczegóły trasy i planu jak i porządek wykonania robót przy budowie drogi oznaczy dla drogi krajowej Wydział krajowy, a dla drogi powiatowej lub gminnej I. klasy Wydział powiatowy we własnym zakresie działania.

Za drogi powiatowe lub gminne I. klasy uznane być mają drogi ważniejsze dla gospodarczego, handlowego lub przemysłowego ruchu w powiecie, szczególnie zaś te, które zostały albo mają być budowane lub przebudowane przy zasiłku z funduszu krajowego (§. 15).

Do zakładania drogi gminnej II. klasy potrzeba uchwały Rady gminnej, oświadczenia przełożonego obszaru dworskiego i przyzwolenia Wydziału powiatowego.

O ile droga uznana za krajową, powiatową lub gminną I. klasy nie została jeszcze objęta przez odpowiedni dla tej kategorii dróg zarząd drogowy, komunikacyja po tej drodze utrzymywana będzie kosztem i pod odpowiedzialnością czynników, które do jej utrzymania były dotąd obowiązane.

Izba uchwała bez rozprawy §. 2. zgodnie z wnioskiem komisji.

Sprawozdawca czyta:

§. 3.

Mosty, lawy i przewozy, nie mniej też budowy sztuczne i wszelkie urządzenia, przeznaczone do uzupełnienia ochrony lub bezpieczeństwa dróg, uważane będą za przynależności tej drogi, na której lub przy której się znajdują; ze względu jednak na szczególną ważność lub kosztowność budowy albo utrzymania mogą być uznane w sposób przepisany §. 2 za samoistne objekty wyższej kategorii i budowane względnie utrzymywane z dotyczącego funduszu.

Co do ponoszenia kosztów budowy i utrzymania grobel i wałów, po których drogi publiczne prowadzą, jakoteż obiektów robót i urządzeń wodnych, z istnieniem drogi w związku będących, obowiązują postanowienia ustawy wodnej z d. 14. marca 1875 Dz. u. kr. Nr. 38 wraz z odnośnymi ustawami i przepisami.

Izba uchwała bez rozprawy §. 3. zgodnie z wnioskiem komisji.

Sprawozdawca czyta:

§. 4.

Własność nieruchoma, stale lub czasowo potrzebna w celu budowy i utrzymania drogi publicznej a względnie jej założenia, rozszerzenia, przełożenia, przebudowania, odwodnienia, ochrony i t. p., może być nabytą w drodze wyłączenia.

Również w drodze wyłączenia nabyte mogą grunta potrzebne do produkcji kamienia łamanego, żwiru, piasku, gliny itp., nie mniej też do urządzania placów składowych i dojazdów, do stawiania domków mytniczych i wogóle wznoszenia budynków dla potrzeb, wywołanych budową lub utrzymaniem drogi publicznej.

Orzeczenie ekspropriacyjne, które ma wydać c. k. Namiestnictwo, winno zawierać zarazem postanowienie co do wysokości odszkodowania, które należy wypośrodkować na podstawie oszacowania zaprzysiężonych znawców nieinteresowanych.

Strona interesowana, która czuje się pokrzywdzoną wynagrodzeniem, oznaczonym przez władzę administracyjną w orzeczeniu ekspropriacyjnym, może udać się do właściwego sądu o przeprowadzenie sądowego oszacowania przy analogicznem stosowaniu przepisów ustawy z dnia 18. lutego 1878 Dz. u. p. Nr. 30, mimo to jednak prawomocne orzeczenie ekspropriacyjne nadaje zarządowi drogi prawo objęcia w posiadanie przedmiotu wyłączonego, jeśli złoży do depozytu politycznego wynagrodzenie, oznaczone przez władzę administracyjną.

Jeśli w interesie komunikacji publicznej zachodzi potrzeba uskutecznienia robót pilnych, które czynią koniecznem bezwzględne wykonanie prawa wyłączenia, może nastąpić skrócone postępowanie ekspropriacyjne według zasad przyjętych w §. 40 i 41 wyżej wymienionej ustawy z dnia 18. lutego 1878 Dz. u. p. Nr. 30.

Izba uchwała bez rozprawy §. 4. zgodnie z wnioskiem komisji.

Sprawozdawca czyta:

§. 5.

Zaniechanie drogi krajowej może nastąpić tylko na mocy ustawy krajowej, — drogi powiatowej lub gminnej I. klasy na podstawie uchwały Rady powiatowej i za przyzwoleniem Wydziału krajowego i c. k. Namiestnictwa; zaś drogi gminnej II. klasy na podstawie uchwały Rady gminnej, oświadczenia przełożonego obszaru dworskiego, tudzież przyzwolenia Wydziału powiatowego i c. k. Starostwa, a w razie niezgodności rozstrzyga Wydział krajowy po porozumieniu z c. k. Namiestnictwem.

Wszelako jeżeli miejscowa gmina i miejscowy obszar dworski zgodnie oświadczą się przeciw zaniechaniu drogi gminnej II. klasy, droga ta zaniechaną być nie może.

Przed zaniechaniem drogi krajowej, powiatowej lub gminnej I. klasy należy przesłuchać reprezentantów gmin i obszarów dworskich, przez których terytorjum ta droga prowadzi.

Postanowienia, poprzednimi ustępami objęte, nie tyczą się częściowego zaniechania drogi publicznej, spowodowanego jej przelożeniem, sprostowaniem lub zmianą kierunku, jeżeli droga i nadal prowadzić ma bez przerwy przez miejscowości, które przedtem z sobą łączyła.

Zaniechana droga krajowa, powiatowa lub gminna I. klasy staje się drogą gminną II. klasy, o ile według swobodnego uznania czynników, powołanych do jej zaniechania, jest potrzebna do użytku publicznego, a nie została przeznaczona do założenia lub urządzenia drogi publicznej innej kategorii.

Izba uchwała bez rozprawy §. 5. zgodnie z wnioskiem komisji.

Sprawozdawca czyta:

§. 6.

Grunt drogi, w całości lub w części zaniechanej, niepotrzebny do założenia lub urządzenia drogi publicznej tej samej lub innej kategorii, albo też do zamiany za inny grunt, potrzebny dla drogi, sprzedanym będzie na korzyść funduszu budowy względnie przebudowy nowej drogi.

W tym celu Wydział krajowy dla dróg krajowych, Wydział powiatowy dla dróg powiatowych i gminnych I. i II. klasy, po zadecydowaniu zaniechania drogi, zarządzi jej oszacowanie przez znawców nieinteresowanych i zawezwie o zapłacenie ceny szacunkowej w regule tych właścicieli, których grunta z drogą się stykają, w miarę ich z nią stykania się.

Jeżeli przez nich cena ta w przeciągu dni 30 od zawezwania złożoną nie zostanie, nastąpi sprzedaż przez licytację.

W ten sam sposób ma być przeprowadzona sprzedaż także każdego innego gruntu, niepotrzebnego dla drogi publicznej, wszelako na korzyść funduszu tej kategorii dróg, do której należy (§§. 9 i 11).

Izba uchwała bez rozprawy §. 6. zgodnie z wnioskiem komisji.

Sprawozdawca czyta:

§. 7.

Ustanowienie zasad, na podstawie których odbywa się pobór myta na drogach publicznych niepaństwowych, należy do ustawodawstwa krajowego.

Co do poboru myta na drogach krajowych, obowiązuje ustawa z dnia 25. grudnia 1871 Dz. u. kr. Nr. 18 z r. 1872.

Postanowienia wymienionej ustawy mają zastosowanie także do innych dróg publicznych niepaństwowych, objętych we własny zarząd Wydziału krajowego.

Poza tem strony interesowane mogą pobierać myto mostowe, drogowe lub przewozowe na drogach powiatowych, gminnych lub publicznych dojazdach kolejowych na podstawie uchwały Sejmu krajowego i za cesarskiem zezwoleniem.

Do udzielenia koncesyi na pobór myta kopytkowego potrzeba ustawy krajowej.

Udzielona koncesya mytnicza, której termin upływa, może być przedłużoną, ilekroć zachodzi potrzeba, przez Wydział krajowy po porozumieniu z c. k. Namiestnictwem, jednak za każdym razem nie na dłużej, jak na czas ustanowiony w koncesyi, jeżeli istnieją te same warunki, z powodu których udzielenie koncesyi nastąpiło.

Jeżeliby nie przyszło do porozumienia między Wydziałem krajowym i c. k. Namiestnictwem, sprawa odnowienia koncesyi

winna być przedłożoną Sejmowi krajowemu na sesyi najbliższej dla powzięcia uchwały w myśl postanowień o udzielaniu koncesyj mytniczych.

Strona prywatna, która ma prawo do poboru opłat mytniczych, bez względu na to, czy z prawa korzysta lub nie, winna przedmiot omycony utrzymywać dla komunikacji publicznej w należytych stanie i własnym kosztem aż do wygaśnięcia koncesyi.

Zezwolenie na postawienie lub przeniesienie rogatki, równie jak rozstrzygnięcie sporów co do uwolnienia od myta, objęzdzania rogatek i t. p. należy do władz politycznych.

Izba uchwała bez rozprawy §. 7. zgodnie z wnioskiem komisji.

Sprawozdawca czyta :

§. 8.

Niniejsza ustawa nie narusza praw i obowiązków, opartych na dobrowolnych ugodach lub innych specjalnych tytułach prawnych co do dróg wszelkiej kategorii.

Izba uchwała bez rozprawy §. 8. zgodnie z wnioskiem komisji.

Sprawozdawca czyta :

II. Szczegółowe postanowienia.

A) Pokrycie kosztów.

§. 9.

Koszta budowy i utrzymania dróg krajowych ponosi fundusz krajowy, do którego wpływają także dochody ze źródeł, przepisanych tą ustawą.

Sejm krajowy przy uznaniu drogi za krajową (§. 2.) może określić świadczenia powiatów, przez których terytoryum ta droga ma prowadzić, na rzecz jej budowy i przyszłego utrzymania. W takim razie wykonanie uchwały sejmowej zależnem będzie od uiszczenia przez odnośne Repre-

zentacye powiatowe zastrzeżonych świadczeń.

Izba uchwała bez rozprawy §. 9. zgodnie z wnioskiem komisji.

Sprawozdawca czyta :

§. 10.

Koszta budowy i utrzymania dróg powiatowych i gminnych I. klasy ponosi fundusz powiatowy, zaś dróg gminnych II. klasy fundusz miejscowy.

Izba uchwała bez rozprawy §. 10. zgodnie z wnioskiem komisji.

Sprawozdawca czyta :

§. 11.

Do funduszu powiatowego wpływają na cele drogowe :

1. dochody ze sprzedaży niepotrzebnych gruntów i budynków drogowych, starych materiałów i narzędzi, z wydzierżawienia trawy, odsetki od własnych kapitałów i t. p.;
2. datki na budowę i utrzymanie dróg;
3. datki z powodu niezwykłego zużycia dróg;
4. dochody z myt;
5. dochody z wynagrodzenia szkód zrządzonych na dotyczących drogach;
6. dotacje i subwencje;
7. należności, uiszczane na mocy specjalnych tytułów prawnych;
8. grzywny, nałożone na członków miejscowego zarządu drogowego;
9. dodatki do podatków bezpośrednich.

Takie same dochody z wyjątkiem wymienionych pod poz. 8. i 9. wpływają na rzecz dróg gminnych II. klasy w danej miejscowości do funduszu miejscowego.

Jeżeli dochód funduszu powiatowego lub funduszu miejscowego ma specjalne przeznaczenie dla pewnej drogi lub pewnego przedmiotu drogowego, winien być w całości na ten cel użyty.

Izba uchwała bez rozprawy §. 11. zgodnie z wnioskiem komisji.

Sprawozdawca czyta:

§. 12.

Każdy opodatkowany opłaca rocznie na rzecz funduszu powiatowego na cele drogowe powiatu 18% podatków bezpośrednich.

Wobec uwolnienia ustawodawstwem krajowym w myśl art. XIII. ustawy z dnia 25. października 1896 Dz. u. p. Nr. 220 podatku osobisto-dochodowego od wszelkich dodatków kompetencji ustawodawstwa krajowego podlegających, podatek ten jest także wolny od wszelkich dodatków na cele drogowe.

Izba uchwała bez rozprawy §. 12. zgodnie z wnioskiem komisji.

Sprawozdawca czyta:

§. 13.

Z funduszu powiatowego pokrywane być mają wszystkie potrzeby dróg powiatowych i gminnych I. klasy.

Z tego funduszu także udzielane być mają dotacje dla funduszy miejscowych na pokrycie potrzeb dróg gminnych II. klasy.

Dotacje te w miarę rzeczywistej potrzeby winne wynosić corocznie przynajmniej 8% podatków bezpośrednich, przypisanych w gminie i na obszarze dworskim (w gminie katastralnej).

Wyjątek stanowią gminy, objęte postanowieniami §. 25., które otrzymywać będą na rzecz dróg gminnych I. i II. klasy stałą dotację roczną w wysokości 9% po-

datków bezpośrednich w tej gminie opłacanych.

Izba uchwała bez rozprawy §. 13. zgodnie z wnioskiem komisji.

Sprawozdawca czyta:

§. 14.

Jeżeli zasoby powiatowego funduszu nie pokrywają wydatków, poprzednim paragrafem przepisanych, obowiązana jest Rada powiatowa uchwalić na ten cel stosowne dodatki do podatków bezpośrednich.

Jeżeliby Rada powiatowa nie wykonała tego obowiązku, a stąd sprawa utrzymania komunikacji publicznej doznawała uszczerbku, natenczas Wydział krajowy, po zbadaniu i stwierdzeniu takiego stanu rzeczy, wstawi w budżet powiatowy potrzebną na cel powyższy kwotę i nałoży na jej pokrycie dodatki do podatków bezpośrednich a to w granicach zakreślonych §. 23. ustawy o Reprezentacji powiatowej.

Izba bez rozprawy uchwała §. 14. zgodnie z wnioskiem komisji.

Sprawozdawca czyta:

§. 15.

Do budowy albo przebudowy drogi powiatowej lub gminnej, mającej doniosłe znaczenie pod względem komunikacji, udzielony być może z funduszu krajowego zasiłek bezzwrotny lub zwrotny z zastrzeżeniem dopełnienia warunków, przepisanych ustawą (§. 2.) i zastrzeżonych przez Wydział krajowy.

Jeżeli droga, zbudowana lub uregulowana przy pomocy zasiłku z funduszu krajowego, nie jest utrzymywana w należyтым stanie, zaradzi temu Wydział krajowy i w razie potrzeby zastosuje środki przewidziane w §§. 14. i 21.

Wyjątkowo udzielonym być może zasiłek z funduszu krajowego także na rzecz utrzymania dróg powiatowych lub gminnych,

zbudowanych przy pomocy funduszu krajowego, a ważnych dla zakładów przez kraj utrzymywanych, dla zdrojowisk krajowych lub stacyi klimatycznych.

Jeżeli powiatowe dodatki do podatków bezpośrednich, uchwalone przez Radę powiatową na utrzymanie dróg w powiecie, łącznie z 18% stałym dodatkiem przenoszą 28% tychże podatków, a mimo to niezbędne potrzeby na ten cel tymi dochodami oraz zasobami powiatu z innych źródeł pokryte być nie mogą, natenczas przyzna Wydział krajowy po zbadaniu stanu rzeczy, w miarę rozporządzalnej dotacyi (§. 20.), stosowną pomoc z funduszu krajowego dla zasilenia funduszu powiatowego (§. 11.).

Izba uchwała bez rozprawy §. 15. zgodnie z wnioskiem komisji.

Sprawozdawca czyta:

§. 16.

Wydział krajowy co do drogi krajowej, Wydział powiatowy co do drogi powiatowej lub gminnej winien przeprowadzić rokowania ze stronami interesowanymi (osobami fizycznymi lub moralnymi) co do datków dobrowolnych bądź w pieniądzu bądź też w robociźnie, materyale albo gruntach na rzecz jej budowy lub przebudowy i przyszłego utrzymania.

Na strony interesowane, które z wybudowania lub rekonstrukcyi potrzebnej dla nich drogi powiatowej lub gminnej, względnie mostu na takiej drodze odniosą znaczne korzyści, nałożony być może, na wniosek Wydziału powiatowego i po zbadaniu stanu rzeczy, osobny datek przymusowy, a to orzeczeniem, wydanem przez Wydział krajowy w porozumieniu z c. k. Namiestnictwem.

Do obowiązkowego udziału w kosztach powyższych powołani być mogą tylko interesowani, korzystający z drogi lub mostu, bez względu na granice osad i powiatów.

Stopień korzyści z drogi i wysokość datku przymusowego oznaczone będą z u-

względnieniem okoliczności, miarę interesu komunikacyjnego wykazujących, a przede wszystkim na podstawie przybliżonego obliczenia fur względnie średniej wagi ładunków po drodze lub moście przewożonych względnie przewozić się mających.

Wysokość datków przymusowych, nałożonych na strony interesowane, razem wziętych, nie może przenosić 30% całego kosztu połączonego z budową lub rekonstrukcją drogi lub mostu.

Do powyższych 30% nie wlicza się datków dobrowolnie przez inne strony interesowane ofiarowanych. Wszelako stronom interesowanym, którym nakłada się datek przymusowy, należy wliczyć do 30% datki, które one już dobrowolnie zobowiązały się uiścić.

Pierwszeństwo budowy lub przebudowy przy równych zresztą warunkach służy tym drogom, dla których ofiarność stron interesowanych okaże się największą.

Izba uchwała bez rozprawy §. 16. zgodnie z wnioskiem komisji.

Sprawozdawca czyta:

§. 17.

Jeżeli przedsiębiorstwo wyłącznie fabryczne lub użytkowanie kopalni lub kamieniołomów albo też eksploatacja lasów albo wreszcie dostawa materyałów budowlanych nieomyconą drogę niezwykle zużywa lub psuje, obowiązany będzie odosobny przedsiębiorca do osobnych datków na rzecz tej drogi.

Powyższe datki mają być opłacane także za zużycie drogi omyconej, jeżeli fura nie przejeżdżają przez rogatkę, postawioną dla poboru myta drogowego.

Znajdujące się na drodze myto mostowe lub przewozowe nie uwalnia od datków z powodu niezwykłego zużycia drogi samej.

Transporty wolne od myta są także wolne od datków z powodu niezwykłego zużycia drogi.

Jeżeli nie przyjdzie do porozumienia między stroną interesowaną i Wydziałem krajowym co do datków dobrowolnych dla drogi krajowej, lub Wydziałem powiatowym dla drogi powiatowej, gminnej lub publicznego dojazdu kolejowego, natenczas o wysokości tych datków i sposobie ich uiszczenia orzeka Wydział krajowy w porozumieniu z c. k. Namiestnictwem.

Jeżeli dojdzie do wydania formalnego orzeczenia, strona interesowana jest obowiązana ponieść także wszystkie koszty dochodzeń, potrzebnych według uznania władzy orzekającej, dla ustalenia powyższych datków.

W regule za podstawę do obliczenia datków przyjąć należy przybliżoną ilość fur, drogę zużywających, z uwzględnieniem przypuszczalnego dochodu, jakiby mógł być uzyskany w razie zaprowadzenia na niej opłat mytniczych w stosunku do jej długości.

Jeżeli znaną jest nie ilość fur lecz przybliżona ilość ciężarów, natenczas przyjąć można wagę ciężaru 1.500 kg. dla przewozu jedną furą parokonną lub parobylaną.

Przed wydaniem orzeczenia stronie interesowanej musi być daną możność poznania obliczenia mającego służyć za podstawę do oznaczenia wysokości datków i wniesienia przeciw temu obliczeniu swoich zarzutów.

Izba uchwała bez rozprawy §. 17. zgodnie z wnioskiem komisji.

Sprawozdawca czyta:

§. 18.

Jeżeli droga krajowa, powiatowa, gminna I. lub II. klasy przechodzi przez miejską lub wiejską osadę i jedynie z powodu szczególnych potrzeb tych osad wymaga większych kosztów na budowanie ścieków, kanałów, bruków i t. p., całą stąd wynikającą nadwyżkę kosztów budowy i utrzymania ponosi miejscowa osada analogicznie do postanowień ustawy gminnej wzglę-

dnie ustawy o obszarach dworskich co do zakładania i utrzymywania ulic, placów i t. p., tudzież pokrycia kosztów odnośnych.

Wyjątek od powyższego pravidła zrobić może Wydział krajowy co do dróg krajowych, przyjmując część onych kosztów na fundusz krajowy w wypadku uwzględnienia godnym, a Wydział powiatowy co do dróg powiatowych i gminnych I. lub II. klasy, przyjmując ją w takimże razie na fundusz powiatowy.

Izba uchwała bez rozprawy §. 18. zgodnie z wnioskiem komisji.

Sprawozdawca czyta:

§. 19.

Jeżeli komunikacja przez wypadki elementarne, jak n. p. zaspły śniegowe, powodzi i t. p., została zagrożoną lub całkowicie przerwana, natenczas obowiązani są do robót nie cierpiących zwłoki za wynagrodzeniem mieszkańcy osad (gminy i obszaru dworskiego) najbliższych miejsca, w którym robota ma być wykonana.

Rada powiatowa oznaczy okręg osad, które i kolejny porządek, w jakim osady te mają być powoływane do wykonania takich robót, oraz stosunek, w jakim mają być dostarczeni robotnicy z gminy i obszaru dworskiego, stanowiących jedną miejscowość.

Wynagrodzenie za robotę oznaczy Wydział krajowy co do dróg krajowych, a Wydział powiatowy co do dróg powiatowych i gminnych I. i II. klasy.

Przemawia p. Kramarczyk i stawia następującą poprawkę na końcu pierwszego ustępu: by w razie wielkich zasp śnieżnych mieszkańcy gminy każdy pod swoim obciążeniem śnieg bezpłatnie usuwali.

Izba powyższej poprawki p. Kramarczyka nie popiera.

Po zamknięciu rozprawy i zrzeczeniu się głosu przez p. sprawozdawcę, Izba uchwała §. 19. zgodnie z wnioskiem komisji.

Sprawozdawca czyta:

B) Zakres działania Reprezentacji i Władz, o ile nie jest oznaczony w paragrafach poprzednich.

§. 20.

Sejm krajowy uchwała:

1. fundusze potrzebne do budowy i utrzymania dróg krajowych;

2. dotację z funduszu krajowego na zasiłki dla dróg powiatowych i gminnych (§. 15.).

Izba bez rozprawy uchwała §. 20. zgodnie z wnioskiem komisji.

Sprawozdawca czyta:

§. 21.

Wydział krajowy:

1. prowadzi cały techniczny i ekonomiczny zarząd dróg krajowych oraz naczelny nadzór nad kierunkiem, budową i utrzymaniem wszystkich innych dróg publicznych niepaństwowych, tudzież nad ich funduszami, wydaje potrzebne w tym celu rozporządzenia i instrukcje, które może ogłaszać w dzienniku ustaw i rozporządzeń krajowych i czuwa nad ściśłem wykonywaniem przepisów istniejących;

2. przeznacza w granicach dotacji przez Sejm uchwalonej (§. 20. punkt 2.) zasiłki bezwrotne i pożyczki na rzecz dróg powiatowych i gminnych (§. 15.);

3. może objąć, w razie potrzeby przez siebie uznanej, w zarząd własny budowę i utrzymanie drogi powiatowej lub gminnej I. albo II. klasy, przy czem oznaczy kwotę, która w takim razie z funduszu powiatowego w czasie trwania tego zarządu ma być oddaną do dyspozycji Wydziału krajowego wraz z dochodami, przeznaczonymi specjalnie na rzecz drogi odnośnej;

4. ustanowi, w razie potrzeby przez siebie uznanej, na koszt powiatu własny

organ w celu zastępowania Wydziału powiatowego, jeśli Wydział powiatowy zaniebduje bądź drogi powiatowe bądź drogi gminne I. lub II. klasy, albo nie wykonuje należycie nadzoru nad drogami gminnymi (§. 25. punkt a), lub w sposób nieodpowiedni używa funduszków drogowych;

5. rozstrzyga spory między Radami powiatowymi co do potrzeby i kierunku dróg powiatowych lub gminnych I. klasy, dalej rozstrzyga w razie niezgodności zdań między gminą i obszarem dworskim względnie gminami i obszarami dworskimi z jednej, a Wydziałem powiatowym względnie Wydziałami powiatowymi z drugiej strony co do potrzeby nowej drogi gminnej II. klasy i

6. wogóle rozstrzyga spory drogowe, w drodze odwołania się doń wniesione.

Izba uchwała bez rozprawy §. 21. zgodnie z wnioskiem komisji.

Sprawozdawca czyta:

§. 22.

Rada powiatowa wydaje potrzebne uchwały w sprawach dróg powiatowych i gminnych, a w szczególności uchwała także potrzebne dla tych dróg fundusze, orzeka o budowie i kierunku dróg powiatowych lub gminnych I. klasy i czuwa nad ściśłem wykonaniem przepisów obowiązujących.

Izba uchwała bez rozprawy §. 22. zgodnie z wnioskiem komisji.

Sprawozdawca czyta:

§. 23.

Wydział powiatowy:

1. prowadzi cały techniczny i ekonomiczny zarząd dróg powiatowych i gminnych I. klasy bezpośrednio, a gminnych II. klasy przy współudziale miejscowego zarządu drogowego (§. 24);

2. kieruje budową i sprawuje nadzór nad utrzymaniem drogi krajowej, jeżeli ta

czynność przez Wydział krajowy została mu powierzona;

3. orzeka w braku porozumienia między gminą a obszarem dworskim, tudzież między sąsiednimi gminami i obszarami dworskimi co do potrzeby nowej drogi gminnej II. klasy;

4. rozstrzyga spory i rekursy w sprawach dróg gminnych II. klasy;

5. orzeka w sprawach naruszenia całości drogi publicznej i przywrócenia jej do pierwotnego stanu;

6. sporządza i utrzymuje w ewidencji kataster dróg powiatowych i gminnych I. i II. klasy, co do tych ostatnich przy współudziale gmin i obszarów dworskich. Do katastru dróg gminnych II. klasy wciągnięte być mają wszystkie drogi gminne, do użytku publicznego przeznaczone.

Izba uchwała bez rozprawy §. 23. zgodnie z wnioskiem komisji.

Sprawozdawca czyta:

§. 24.

Miejscowy zarząd drogowy (§. 23. punkt 1.) jest organem wykonawczym Wydziału powiatowego dla administracji dróg gminnych II kl. w danej miejscowości.

Miejscowy zarząd drogowy składa się z naczelnika gminy względnie jego zastępcy i przełożonego obszaru dworskiego lub jego zastępcy.

Zastępcę przełożonego obszaru dworskiego wyznacza pod własną odpowiedzialnością analogicznie do postanowień §. 8. ust. o obsz. dworsk. właściciel tegoż obszaru z pośród miejscowych mieszkańców (obszaru dworskiego lub gminy) i nazwisko tegoż podaje do wiadomości e. k. Starostwa i Wydziału powiatowego.

Kto nie może być przełożonym obszaru dworskiego, ten nie może być jego zastępcą w zarządzie drogowym.

W miejscowościach, w których obszar dworski wcielony jest do gminy, oraz w tych wszystkich gminach, w których obowiązują wyjątkowe postanowienia §. 25., miejscowy zarząd drogowy należy do zakresu działania Zwierzchności gminnej względnie magistratu.

Miejscowy Zarząd drogowy dogląda, czy drogi gminne II. klasy są w stanie dla komunikacji publicznej przydatnym i jest obowiązany zawiadamiać Wydział powiatowy o potrzebach tych dróg.

Miejscowy zarząd drogowy przedkłada Wydziałowi powiatowemu preliminarz potrzeb dróg gminnych II. klasy i wykonuje wszelkie polecenia Wydziału powiatowego, a w szczególności na polecenie Wydziału powiatowego prowadzi także rachunki dochodów i wydatków i przedkłada Wydziałowi powiatowemu coroczne zamknięcie rachunkowe.

Wydziałowi powiatowemu służy też prawo wydawania poleceń w sprawach dróg gminnych II. klasy do poszczególnych członków miejscowego zarządu drogowego.

Członkowie miejscowego zarządu drogowego, w ustępie 2. i 3. wymienieni, winni porozumieć się ze sobą co do sposobu wspólnego wykonywania swych czynności w zarządzie dróg gminnych II. klasy, a w szczególności ułożyć sposób zwoływania zebrań zarządu drogowego, prowadzenia kasy i rachunków, oraz odbierania, wysyłania i podpisywania pism urzędowych.

O wyniku porozumienia winien zarząd drogowy donieść Wydziałowi powiatowemu w czasie, przez tenże Wydział oznaczonym.

W braku porozumienia wyda odpowiednie zarządzenie Wydział powiatowy.

Na każdego członka miejscowego zarządu drogowego, przekraczającego lub zaniedbującego swoje obowiązki, nakładać może Wydział powiatowy kary pieniężne (porządkowe) aż do 40 K.

Kary te wpływają do funduszu powiatowego (§. 11. punkt 8.).

Każdy członek miejscowego zarządu drogowego jest odpowiedzialny za szkodę, wyrządzoną funduszowi wskutek zaniedbania swego obowiązku lub nadużycia prawa.

Jeżeliby miejscowy zarząd drogowy nie wypełniał należycie obowiązków poruczonych mu ustawą lub poleceniami władz, natenczas Wydział powiatowy ma zarządzić temu w sposób stosowny, a w szczególności winien w miarę potrzeby przez siebie uznać usunąć tenże zarząd, w którymto razie rozporządzać będzie dochodami z myta i wszystkimi innymi funduszami, dla dotychczasowych dróg przeznaczonymi.

Przemawia p. Stapiński.

Po zamknięciu rozprawy i zrzeczeniu się głosu przez p. sprawozdawcę, Izba uchwala §. 24. zgodnie z wnioskiem komisyi.

Marszałek udziela głosu w sprawie formalnej p. Jabłońskiemu, który uprasza o skonstatowanie kompletu.

Marszałek skonstatował, iż w Izbie jest tylko 73 posłów, przystępuje do zamknięcia posiedzenia i wzywa sekretarza do odczytania złożonych wniosków i interpelacyj.

Sekretarz p. Urbański czyta:

W n i o s e k

Wysoki Sejm raczy uchwalić załączony projekt ustawy, normujący stosunki prawne między pracodawcami rolnymi a robotnikami sezonowymi.

We Lwowie, dnia 9. marca 1907.

Wnioskodawca:

Z. Tarnowski, w. r.

Brykczyński, Cielecki, Hupka, Czecz, Wł. Jaworski, Roman Potocki, Dąbski, Gorayski, Staniszewski, Kramarczyk, Potoczek, St. Jędrzejowicz, Mycielski, Męciński, Federowicz.

Projekt ustawy krajowej normującej stosunki prawne między pracodawcami a rolnymi robotnikami sezonowymi.

§. 1.

Stosunki prawne wynikające z umów między pracodawcami a robotnikami sezonowymi mają być oceniane wedle przepisów niniejszej ustawy, o ile przepisy tej ustawy były przestrzegane przy zawarciu umowy.

Stosunek z umów z robotnikami, którzy mają stałe miejsce zamieszkania poza granicami Galicyi, mają być traktowane wedle przepisów tej ustawy, jeżeli robotnicy ci w dokumencie umowy wyraźnie oświadczyli, że się jej postanowieniom poddają.

§. 2.

Robotnikami sezonowymi w znaczeniu tej ustawy są te osoby, które nie wchodząc w stosunek służbowy, podlegający przepisom o czeladzi służebnej, obowiązują się wykonywać roboty gospodarskie w jednym gospodarstwie rolnem na nieprzerwany przeciąg czasu nie krótszy jak 6 dni roboczych.

§. 3.

Każdy robotnik sezonowy ma posiadać legitymację robotniczą wystawioną bezpłatnie według przepisanej formularza przez zwierzchność gminy miejsca stałego pobytu.

Zwierzchności gminne nie będą interweniowały przy zawieraniu umów, względnie nie będą widymowały umów zawartych z robotnikami nieposiadającymi legitymacyi.

O zgubieniu legitymacyi ma być niezwłocznie zawiadomiona zwierzchność gminna, która dokument wystawiła. Po zbadaniu i ocenieniu zachodzących okoliczności może ta sama zwierzchność gminna wystawić nową legitymację z wyraźnym napisem „duplikat“.

Zwierzchności gminne obowiązane są utrzymywać spis wystawionych legitymacyj.

§. 4.

Z chwilą stawienia się do pracy mają być legitymacye robotników złożone u pracodawcy aż do ukończenia umówionych robót.

§. 5.

Warunki umowy o robotę w gospodarstwie rolnem zależą od swobodnego porozumienia stron.

Warunki sprzeciwiające się obowiązującym przepisom unieważniają umowę.

Warunki nie objęte dokumentem umowy mogą być dochodzone tylko w zwyczajnej drodze prawnej.

§. 6.

Dokument umowy ma zawierać:

1) dokładne wymienienie stron kontraktujących,

2) oznaczenie okresu i rodzaju pracy tudzież wyszczególnienie, czy praca ma być wykonywana na wydział, czy na dniówkę,

3) oznaczenie dnia rozpoczęcia robót względnie podanie sposobu zawiadomienia robotników, kiedy się roboty rozpoczną,

4) oznaczenie długości dnia roboczego i przerw w pracy,

5) oznaczenie wysokości płacy oraz terminów wypłaty,

6) oznaczenie, jaka część płacy może być przez pracodawcę zatrzymaną tytułem kaucyi,

7) określenie świadczeń w naturze ze strony pracodawcy z podaniem depntatu według wagi — tylko mleka w litrach, oraz terminów ich wydawania,

8) postanowienia co do przerw w pracy spowodowanych przeszkodami elementarnymi,

9) oświadczenie robotników, że umówioną pracę wykonać umieją i wolni są od dolegliwości, któreby im w pracy przeszkadzały. Robotnicy płci męskiej mają nadto oświadczyć, że od chwili zawarcia umowy nie im nie wiadomo o powołaniu do służby wojskowej,

10) postanowienia co do kosztów podróży robotników na miejsce pracy oraz ich powrotu.

§. 7.

Umowa o robotę sezonową ma być zawarta na piśmie wobec Zwierzchności gminnej tej miejscowości, w której robotnik względnie większość robotników przebywa, albo wobec dwóch świadków, a przez Zwierzchność gminną widymowana.

Zwierzchność gminna obowiązana jest utrzymywać ewidencję umów wobec niej zawartych i przez nią widymowanych.

§. 8.

Osoby występujące przy zawieraniu umowy imieniem nieobecnych robotników muszą się wykazać ich pełnomocnictwem potwierdzonem przez właściwą Zwierzchność gminną.

§. 9.

Umowę w dwóch równobrzmiących egzemplarzach wygotowaną należy (§. 10) przed jej podpisaniem stronom odczytać, w razie potrzeby wyjaśnić i zwrócić uwagę stronom na przewidziane tą ustawą skutki złamania umowy, poezem obie strony umowę podpisują. Strona nieumiejąca pisać, kładzie znak ręczny a funkcjonaryusz Zwierzchności gminnej lub jeden ze świadków wpisuje nazwisko tej strony i dołącza swój podpis.

§. 10.

Interweniująca Zwierzchność gminna względnie jeden ze świadków lub stronom interesowanych zaopatruje następnie oba egzemplarze umowy klauzulą stwierdzającą odczytanie i wyjaśnienie umowy tudzież

uwierzytelniającą podpisanie umowy, poczem uwidacznia w legitymacyach poszczególnych robotników imię i nazwisko pracodawcy, rodzaj i okres trwania pracy, tudzież uwagę, że posiadacz legitymacyi tę umowę przed Zwierzchnością gminną względnie wobec świadków zawarł.

Jeden egzemplarz zacpatrzony w klauzulę umowy należy wręczyć natychmiast względnie po zawidymowaniu przez Zwierzchność gminną pracodawcy, a drugi robotnikowi, względnie pełnomocnikowi robotników.

§. 11.

Jeżeli strony za obopólnem porozumieniem w czasie obowiązywania umowy chcą zmienić warunki tejże, mnszą postąpić w sposób przepisany dla zawierania umów.

§. 12.

Zadatek lub zaliczka dana przy umowie ma być potrącona ze zarobku, a zwrot jej przez robotnika nie znosi ważności umowy.

§. 13.

Pracodawca obowiązany jest za nadejściem czasu w umowie oznaczonego robotnika do pracy przyjąć, wynagrodzenie regularnie wypłacać, deputat w umówionej ilości i dobrej jakości punktualnie wydawać, tudzież inne umowne zobowiązania dokładnie wypełniać, a po ukończeniu roboty poświadczyć w legitymacyi wykonanie umowy i legitymacyę wydać.

Jeżeli pracodawca naruszy w jakikolwiek sposób obowiązki nstawowe lub umówione, władza zmusi go przez zastosowanie kary z §§. 34, 36, do dopełnienia obowiązków wynagrodzenia robotnikowi pełnej wyrządzonej szkody oraz kosztów postępowania.

Jeżeli naruszenie umowy, albo postanowień i zakazów niniejszej ustawy nastąpiło ze strony zarządzającego funkcyonaryusza pracodawcy, karę należy nałożyć na funkcyonaryusza, a obowiązek odszkodowania także na pracodawcę.

§. 14.

Na zabezpieczenie dotrzymania umowy pracodawca może zatrzymać tytułem kaucyi część zarobku robotnika do wysokości 25% a to po umorzeniu zaliczki. Kaucya ta zostanie robotnikowi wydana po prawidłowem wykonaniu umówionej pracy, a w razie bezprawnego zerwania umowy przez robotnika przepada na rzecz pracodawcy.

§. 15.

Wynagrodzenia robotników nie wolno uiszczać czyto w napojach wysokokowych czy to w innych towarach w całości lub częściowo, ani wypłacać jakimikolwiek przekazami, ani zmuszać robotników, aby artykuły pożywienia, używki, ubrania i narzędzia kupowali u pracodawcy lub u osoby przezeń wskazanej. Nie wolno od wypłacanej zaliczki pobierać odsetek, brać weksle na zaliczki, przemie ubezpieczenia zbiorów strącać z płacy robotników.

Robotnikowi natomiast nie wolno swego deputatu sprzedać ani w inny sposób innej osobie odstąpić.

§. 16.

Pracodawca jest obowiązany dla robotnika najętego z obcej gminy, który w czasie robót zachorował, postarać się na własny koszt o pomoc i opiekę lekarską, tudzież żywić i pielęgnować go a to do ośmiu dni. W razie dłuższego trwania choroby należy o tem zawiadomić Zwierzchność gminną, która postąpi z nim jak z każdym ubogim chorym.

Za czas choroby nie należy się robotnikowi płaca.

§. 17.

Przyjęci robotnicy są obowiązani w terminie umówionym przybyć na miejsce wskazane przez pracodawcę, w porze przezeń oznaczonej z potrzebnymi narzędziami, ewentualnie z pomocnikami — jeżeli tak się umówiono — i pracę zacząć, spełniać ją dokładnie według wskazówek pracodawcy, prze-

strzeżać porządku ustanowionego w gospodarstwie przez pracodawcę i wogóle spełniać obowiązki umowne.

§. 18.

Robotnicy podejmujący robotę w jednej partyi na podstawie jednego dokumentu umowy są odpowiedzialni solidarnie za przedmioty oddane im do wspólnego użytku, każdy zaś z osobna odpowiada za szkody przez siebie zrządzone w innych przedmiotach.

§. 19.

Jeżeli wynagrodzenie za pracę ustanowioną w części zbiorów ułamkowo oznaczonej, a pracodawca życzy sobie rozpocząć zwózkę podczas trwania roboty, należy udział robotników wytyczyć sposobem na miejscen praktykowanym. Do czynności tej należy wezwać przedstawiciela robotników. Jeżeli do wytyczenia nie jawi się przedstawiciel robotników, może pracodawca sam uskutečnić wytyczenie.

§. 20.

Jeżeli robotnicy nie jawią się do pracy w terminie, winno c. k. Starostwo na żądanie pracodawcy za okazaniem umowy — po zbadaniu powodu niejawienia się w jak najkrótszej drodze bez prowadzenia formalnych dochodzeń — sprowadzenie robotników na miejsce pracy natychmiast zarządzić. Rekurs przeciw takiemu zarządzeniu doprowadzenia nie ma mocy wstrzymującej.

§. 21.

Jeżeli robotnicy wbrew umowie jawią się do pracy bez narzędzi lub pomocników, wolno pracodawcy koszt dostarczonych im narzędzi lub pomocy potrącić ze zarobku.

§. 22.

Pracodawca może wogóle do wysokości szkody zrządzonej przez robotnika a niepokrytej kaucją, przewidzianą w §. 14 zatrzymać zapłatę i deputat robotnika. Musi

jednak celem ustalenia wysokości odszkodowania wdrożyć przed kompetentną władzą postępowanie w przeciągu 3 dni po zatrzymaniu.

Zatrzymane wynagrodzenie nie może służyć na pokrycie roszczeń pracodawcy do robotnika pochodzących z innego tytułu.

§. 23.

Jeżeli robotnicy po zjawieniu się na miejsce roboty mają skargę przeciw pracodawcy, mogą ją zgłosić u właściwego c. k. Starostwa przez dwóch pełnomocników. — Władza jest obowiązana w 48 godzinach po otrzymaniu skargi wdrożyć postępowanie.

Wnieсение skargi nie uprawnia robotników do niewykonywania umowy.

§. 24.

Jeżeli w osobie przedsiębiorcy gospodarstwa rolnego (pracodawcy) zajdzie zmiana z jakiegokolwiek powodu, natenczas jego następcą prawny może od zawartej przez poprzednika umowy odstąpić za wypowiedzeniem najpóźniej na trzy miesiące przed rozpoczęciem roboty i za zwrotem kosztów, jakie robotnicy ponieśli przez zawarcie umowy.

Nawzajem robotnicy mają z tego samego powodu prawo odstąpienia od umowy za wypowiedzeniem najpóźniej na trzy miesiące przed rozpoczęciem pracy, a to bez roszczenia do jakiegokolwiek odszkodowania.

Jeżeli takie wypowiedzenie z żadnej strony nie nastąpi, umowa w całej pełni ma być wykonana na rachunek osoby, która gospodarstwo objęła.

Jeżeli zmiana w osobie przedsiębiorcy gospodarstwa nastąpi w ciągu wykonywania umowy, natenczas prawonabywca przejmuje z zastrzeżeniem regresu względem pierwotnego pracodawcy wobec robotników wszystkie obowiązki wynikające z umowy, choćby się odnosiły do czasu przed zmianą przed-

siębiorecy gospodarstwa, i jest wobec nich bezpośrednim dłużnikiem.

Przepisy tego paragrafu mają także zastosowanie w wypadku zaprowadzenia zarządu przymusowego.

§. 25.

Wierzytelności robotników należą w razie sprzedaży licytacyjnej do kategorii uprzywilejowanych po myśli §§. 120 l. 3 i 216 l. 3 ordynacyi egzekucyjnej.

§. 26.

Pracodawca ma prawo rozwiązać jednostronnie umowę z tym robotnikiem, który po zawarciu umowy:

a) pracodawcę, członka jego rodziny, funkcyonaryusza zarządu lub nadzoru czynnie znieważy, albo przeciw życiu, zdrowiu lub majątkowi tych osób popełni czyn karygodny, względnie popełni usiłuje;

b) we własności osób pod a) wymienionych umyślnie szkodę wyrządzi;

c) zostanie skazany za zbrodnię lub występki pochodzący z chciwości zysku, albo za przekroczenie z §. 38. niniejszej ustawy;

d) do wykonania pracy okaże się niezdolnym.

§. 27.

Chcąc uczynić użytek z prawa wymienionego w poprzednim §., musi pracodawca zawiadomić o tem robotnika najpóźniej w ciągu 24-ch godzin po otrzymaniu wiadomości o podstawie do rozwiązania umowy.

§. 28.

W wypadkach rozwiązania umowy na podstawie §. 26. pracodawca obowiązany jest zarobioną płacę robotnika w 3 dniach złożyć gotówką w c. k. Starostwie, i w tym samym terminie zgłosić roszczenie o odszkodowanie.

Stwierdzoną wysokość odszkodowania Władza strąci z kaucyi, ewentualnie i ze zarobku, a resztę wyda robotnikowi.

§. 29.

Zakontraktowany robotnik ma prawo jednostronnie umowę rozwiązać:

a) jeżeli po zawarciu umowy pracodawca, członek jego rodziny lub jego funkcyonaryusz usiłuje nakłonić robotnika do czynów karygodnych lub niemoralnych, znieważa go czynnie. popełnia czyn karygodny przeciw życiu, zdrowiu lub majątkowi robotnika, względnie czyu taki usiłuje popełnić;

b) jeżeli w czasie między zawarciem umowy a rozpoczęciem pracy zajęty był u tego samego pracodawcy jako sługa lub robotnik, a pracodawca bezprawnie zatrzymuje przypadającą za te usługi płacę lub deputat;

c) jeżeli po zawarciu umowy wskutek choroby staje się niezdolnym do wykonywania podjętej pracy;

d) jeżeli na czas objęty umową zostanie powołany do służby wojskowej.

§. 30.

Chcąc uczynić użytek z prawa wymienionego w §. 32., robotnik obowiązany jest swój zamiar oznajmić pracodawcy w ciągu 24-ch godzin po zajęciu uzasadniającem przyczynę rozwiązania.

§. 31.

Jeżeli rozwiązanie na podstawie §. 29. nastąpi w czasie wykonania umowy, to pracodawca w wypadku pod a) wymienionym ma zapłacić robotnikowi zarobek i deputat za cały czas umówionej pracy, w wypadkach zaś pod b), c), d) wymienionych płacę i deputat już zarobioną.

§. 32.

W razie wypadku śmierci lub ciężkiej choroby w najbliższej rodzinie robotnika,

albo w razie innego ważnego powodu, zmuszającego robotnika do powrotu do domu uprawnionym jest robotnik do żądania odpowiedniego, czasowego zwolnienia od pracy. Jeżeli pracodawca nie zgadza się na czasowe zwolnienie, jeżeli co do czasu trwania takiego czasowego zwolnienia nie nastąpi dobrowolne porozumienie, wówczas e. k. Starostwo orzec ma po zbadaniu powodu w jak najkrótszej drodze, czy i na jak długo zwolnienie od pracy ma nastąpić.

Ten przepis ma także zastosowanie w razie, jeżeli robotnik żąda z ważnych powodów zupełnego uwolnienia przed wykonaniem umówionej pracy, a pracodawca uwolnić go nie chce.

Przeciw rozstrzygnięciu e. k. Starostwa niema środka prawnego. Gdyby się następnie okazało, że robotnik uzyskał zwolnienie przez podanie nieprawdziwych okoliczności, postąpi się z nim, jak z łamiącym umowę.

§. 33.

Pracodawca jest obowiązany, jeżeli umowę sam lub za wspólnem porozumieniem rozwiązał, jakoteż, gdy nie chce podnosić skargi z powodu odstąpienia robotnika od umowy — wpisać fakt rozwiązania umowy bez podania powodu — do legitymacyi robotniczej i legitymację wydać.

§. 34.

Pracodawca lub jego funkcyonaryusz, który:

a) spowoduje bez prawnej podstawy przymusowe dostawienie robotnika,

b) przekroczy zakaz z §. 15. alinea 1. niniejszej ustawy,

ma być karany grzywną do wysokości 300 K względnie aresztem do dni 15.

Karze w równej wysokości podlega funkcyonaryusz pracodawcy, który za przyjęcie robotników wynawia sobie lub przyjmuje materyalne korzyści.

Pracodawca, który względem robotnika zaopatrzonego legitymacją nie dopełni obowiązków z §. 33. lub §. 28. alinea 1., ulega grzywnie do wysokości 150 koron względnie karze aresztu do dni 8.

§. 35.

Robotnik, który wynajmuje się kilku pracodawcom na ten sam okres czasu, będzie karany aresztem do dni 8. W wypadku tym obowiązany jest robotnik wypełnić tę umowę, którą najpierw zawarł, innym zaś pracodawcom wynagrodzić szkodę, wyjąwszy gdyby wiedzieli o zawarciu przezeń poprzedniej umowy.

Robotnik, który wykracza przeciw przepisom §. 17 będzie karany aresztem do 30 dni.

§. 36.

Niezastosowanie się do innych postanowień niniejszej ustawy podlega grzywnie do 100 koron względnie karze aresztu do 10 dni.

Przytem przestrzegać należy zasady, że na pracodawcę, względnie jego funkcyonaryusza mają być z reguły nakładane grzywny, a na robotnika kara aresztu.

§. 37.

Kto:

a) najmuje robotnika, wiedząc, iż tenże na ten sam czas z kim innym zawarł umowę, albo przez korzystniejsze obietnice stara się go odciągnąć od pierwszego pracodawcy;

b) legitymację robotniczą bierze w zastaw, albo udziela na nią kredytu,

ulega grzywnie do wysokości 150 kor., względnie karze aresztu do 15 dni.

W wypadkach pod a) należy za każdego w ten sposób od pierwotnej umowy odwiedzonego robotnika grzywnę osobno orzec, a nadto nałożyć na winnego solidarny z robotnikiem obowiązek odszkodowania pierwszego pracodawcy.

§. 38.

Umowy robotników, mające na celu zmuszenie pracodawcy przez gromadnie zaprzestanie pracy do podwyższenia płacy lub wymuszenie innych korzyści, jakoteż mające na celu wspieranie tych, którzy przy takich umowach trwają, a szkoderie tym, którzy się do nich nie stosują, są nieważne.

Kto zawarcie lub wykonanie takich umów albo trwanie w tychże spowoduje lub spowodować usiłuje agitacją, groźbami lub przymusem, będzie karany grzywną do wysokości 300 K., względnie aresztem do do dni 30, o ile czyn nie podpada pod postanowienia ustawy karnej.

§. 39.

Orzeczone przeciw robotnikom kary aresztu mają być na żądanie pracodawcy wykonane dopiero po ukończeniu umówionych robót.

Robotników skazanych w myśl §§. 35 i 36, o ile skłonni są do podjęcia roboty, a pracodawca gotów jest ich zatrzymać, może Władza na prośbę wspólną pracodawcy i robotników pozostawić na wolności. — Jeżeli ci robotnicy robotę umówioną należycie wykonają, względnie ukończą, należy zaniechać wykonania orzeczonej kary.

§. 40.

Zapłacone grzywny przypadają funduszowi ubogich tej gminy, w której skazany ma stałe miejsce zamieszkania. Gdyby miejsce zamieszkania skazanego leżało poza granicami kraju, grzywna przypada gminie miejsca umówionej pracy.

§. 41.

Do wydawania zarządzeń, które są wymagane przepisami niniejszej ustawy, do orzekania w razie zachodzących przekroczeń, tudzież do rozstrzygania rozszczeń o odszkodowanie nie przenoszących kwoty 100 kor. od poszczególnej osoby, powołane

są jako I. instancya właściwe c. k. Starostwa, a jako II. i ostatnia instancya c. k. Namiestnictwo we Lwowie, do którego można się odwołać w przeciągu 3 dni, licząc od chwili ogłoszenia orzeczenia I. instancyi.

Rekurs można wnieść na piśmie lub podać ustnie do protokołu u Władzy I. instancyi.

§. 42.

Sprawy należące po myśli niniejszej ustawy do kompetencji władz administracyjnych należy załatwiać w obu instancjach bezzwłocznie.

Postępowanie winno być w I. instancyi ustne. Z reguły należy się starać o załatwienie sprawy na jednym terminie. Do protokołu wpisuje się tylko istotne szczegóły sprawy i ustnie ogłoszone orzeczenie, a odpis protokołu takiego należy stronom na ich żądanie wydać.

W postępowaniu z powodu złego wykonywania roboty należy wysłuchać rzeczoznawców wymienionych przez strony.

Władza wydająca orzeczenia winna pouczyć strony o prawie, sposobie wniesienia i terminie rekursowym.

§. 43.

W wypadkach, gdy robotnicy po przybyciu na miejsce wzbraniają się wypełnić obowiązki umowne, może c. k. Starostwo na żądanie pracodawcy wydelegować na miejsce urzędnika. Orzeczenie, które jak najrychlej wydać należy, jest wykonalne bez względu na możliwy środek prawny, a zawierać ma także postanowienie co do ponoszenia kosztów dochodzenia.

§. 44.

Blizsze normy co do wykonania niniejszej ustawy wyda c. k. Namiestnictwo po zasięgnięciu opinii głównych korporacji rolniczych i po porozumieniu się z Wydziałem krajowym.

§. 45.

Wszystkie dokumenty, protokoły, skargi i inne akta sporządzane względnie wnoszone w myśl postanowień niniejszej ustawy są wolne od należytości stempowych.

Wniosek

posła Szajera i towarzyszy.

Zważywszy, że państwa sąsiadujące z Galicyą żądają otwarcia granicy dla importu bydła i nierogacizny do naszego kraju i państwa;

zważywszy, że gdyby granica naszego państwa dla importu obcego bydła i nierogacizny otwartą została, przeto nieuniknionem byłoby zawleczenie zarazy bydłowej, a nasz kraj narażonoby na nieobliczalne szkody i straty:

podpisani wnoszą:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Wzywa się c. k. Rząd krajowy jako też Wydział krajowy, aby wspólnie poczyniły możliwe skuteczne kroki u c. k. Rządu centralnego, aby tenże pod żadnym pozorem i względem granicy nie otwierał.

We Lwowie dnia 9. marca 1907.

Wnioskodawca:
Szajer, w. r.

Wesoliński, Wilczkiewicz, Potoczek, Bojko, Bal, Hupka, Szwed, Stojalowski, Szponder, Kramarczyk, F. Włodek, Krenpa, W. Krański, Skolyszewski, Zdz. Skrzyński, A. Jędrzejowicz, Schätzel.

Wniosek

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Poleca się Wydziałowi krajowemu, ażeby w roku bieżącym na koszt funduszu krajowego zarządził opracowanie projektu regulacji potoków: Rydelówki, Czarnego i Kołomyjki, od ujścia do Prutu w górę aż powyżej terytorium miasta Kołomyi, z uwzględnieniem projektu kanalizacji miasta.

We Lwowie dnia 9. marca 1907.

Wnioskodawca:
Kleski, w. r.

L. Wiśniewski, Michałowski, Buynowski, Bednarski, Jabłoński, Wurst, Lipiński, Maiss, Tarnawski, Michalski, Maryewski, A. Theodorowicz, Tomaszewski, Kolischer, Głabiński, Cieński, Schätzel, Moysa.

Wniosek

Zważywszy, że §. 92. ust. gm. dla 30 miast z 13. marca 1889 Nr. 24. opiewa; „Dodatki do podatków mają być ściągane za pomocą tych samych środków co podatki“ w zastosowaniu do dodatków gminnych do podatku konsumcyjnego od mięsa, wina i moszczu naraża gminy na dotkliwą stratę,

zważywszy, że w miastach statutem z 13. marca 1889 objętych, z rokiem każdym wydatki wzrastają w nadmierny sposób nieproporcjonalnie do dochodów, zmuszając zarządy miast do szukania nowych źródeł dochodu;

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Poleca się Wydziałowi krajowemu po porozumieniu się z c. k. Rządem uzupełnić §. 92. ust. gm. z 13. marca 1889 Nr. 24. D. u. k. w tym kierunku, że w razie poboru rządowych podatków w drodze dzierżawy, gminie przysługuje prawo poboru dodatków czyto przez własne organa, czy też w drodze wydzierżawienia.

Wzywa się c. k. Rząd, aby podatek konsumcyjny od mięsa, wina i moszczu wydzierżawiał z wolnej ręki gminom objętym statutem z 13. marca 1889 na tych samych warunkach, jak miastom zamkniętym.

We Lwowie 9. marca 1907.

Wnioskodawca:
Maryewski, w. r.

Tomaszewski, Tarnawski, Jabłoński, Bednarski, Wiśniewski, Wurst, Jahl, Maiss, Merunowicz, Lipiński, Sala, Loewenstein, Kleski, Buynowski.

I n t e r p e l a c y a

posła Krempey i towarzyszy do JWPana Komisarza rządowego w sprawie pokrzywdzonego Michała Sołtysa przez naczelnika stacyi Grodzisko.

Michał Sołtys od lat młodych zarabkował przy kolei, a 12-cie lat służył przy kolei w różnych miejscach a wreszcie na stacyi jako robotnik w Grodzisku.

Nieszczęście chciało, iż naczelnik stacyi Rudolf Bechloss, schrzesnik przed 4-ma laty WP. Horoszkiewicza Dyrektora e. k. kolei państwowych, pogniwał się na Sołtysa i postarał się o to, iż po 12-tu latach służby odprawiony został z dniem 1. maja 1906 rzezony robotnik.

Naczelnik Bechloss postarał się jako taki, że Sołtys został zupełnie oddalony bez żadnych dochodzeń dyscyplinarnych ze służby mimo tyloletniej pracy nienagannej przy kolei.

Naczelnik Bechloss pozbył się tego robotnika dlatego: jakoby tenże mówił publicznie o kradzieżach, a nadto, że Sołtys miał kłótniwą żonę, która obrazić miała jeden tylko raz drugiego strażnika kolejowego Pawła Badurę.

Doszło do tego, że chociaż nie wiele o kradzieżach Bechlossa Michał Sołtys poufnie powiedział, zaskarżony został za oszczerstwo, o które przy rozprawie głównej w obwodowym e. k. Sądzie rzeszowskim, do której powołano 50-ciu świadków, uwolnionym robotnik został; a dowód prawdy co do kradzieży został przeprowadzony, mimo to Bechlossowi włos z głowy nie spadł.

Sołtys obecnie na bruku, bez utrzymania i życia, złożył egzamin służbowy na strażnika zwrotniczego w dniu 7. kwietnia, 23. kwietnia 1906 złożył przysięgę, został mimo to ze zemsty naczelnika stacyi Bechlossa suspendowany, a mimo prośb kilkakrotnych o udzielenie posady, do dziś ten biedak otrzymać nie może.

Wobec tego zapytują podpisani JWPana Komisarza rządowego z prośbą o zarządzenie, aby zemsta naczelnika stacyi w Grodzisku więcej nie obijała się o robotników kolejowych i pociągnięcie tegoż naczelnika, skoro dowód się udał, do odpowiedzialności, nadto przyjęcie Sołtysa do służby.

Lwów, dnia 9. marca 1907.

Interpelant:
Krempa, w. r.

Bojko, F. Włodek, Oleśnicki, Mazikiewicz, Mogilnicki, Kramarczyk, Effenowicz, Kuryłowicz, Barabasz, Potoczek, Bohaczewski, Staruch, Ostapezuk, Stapiński.

I n t e r p e l a c y a

posła Bojki i towarzyszy do Pana Komisarza rządowego.

Korzystając z §-fu 12. ustawy z dnia 26. stycznia 1907 roku l. 17. Dz. ust. p. p. zgłosiło się grono wyborców do Magistratu w Brzeżanach o doręczenie im 22 drakowanych egzemplarzy listy wyborczej.

Lista ta mieści się na 27 arkuszach pisma, a obejmuje 2.300 niespełna wyborców. W zwykłych więc warunkach koszt druku tejże nie może więcej kosztować, aniżeli sto koron.

Tymczasem drukarz tamtejszy postawił żądanie, by mu za nakład zapłacono 768 koron. Magistrat zaś brzeżański zażądał złożenia zaliczki wyrównywającej połowie tej kwoty, i zamiast postarać się o wydrukowanie listy na warunkach możliwie przystępnych gdzieindziej, oświadczył, że inaczej wydrukowanie listy nie zarządzi.

Żądanie kilkunastu wyborców, by listę posłano do druku którejkolwiek drukarni lwowskiej, nie zostało uwzględnione, co oczywiście w mieście wywołuje rozgorzyczenie. Tym sposobem bowiem nasuwa się podejrzenie, jakoby szukano sposobu do obejścia ustawy zapewniającej obywatelom skuteczną kontrolę list wyborczych.

Zaznacza się, że na kosztu druku gotowi byli i są petenci złożyć połowę odpowiadającą zwykłym warunkom i ofiarowali kwotę 50—60 koron.

Wobec tego faktu podpisani zapytują:

Co e. k. Rząd uważa za stosowne przedsięwziąć, by zapewnić ogółowi wyborców korzystanie w pełni z przepisów ustawy zapewniającej kontrolę wyborów, i czy zechce wystosować pouczenie do wszystkich gmin kraju, by życzeniom obywateli starały się zadosyć uczynić w sposobie najmniej kosztownym.

Lwów, dnia 9. marca 1907.

Interpelujący:
J. Bojko, w. r.

F. Włodek, Krempa Stapiński, Kramarczyk, Kuryłowicz, Mazikiewicz, Barabasz, Szwed, Staruch, Oleśnicki, I. Jaworski, Glidziuk, Korol, Szajer, Potoczek, Szwed.

Marszałek oznajmia, że pierwsze czytanie odczytanych wniosków umieści na porządku dziennym jednego z najbliższych posiedzeń, interpelacye zaś odstąpi p. Komisarzowi rządowemu.

Marszałek zamyka posiedzenie, naznaczając następne na dzień 11. marca 1907 godzina 10 przed południem i odczytuje porządek dzienny następnego posiedzenia.

Koniec posiedzenia godzina 2 minut 35 popołudniu.

Marszałek krajowy:

Stanisław Badeni, w. r.

Sekretarze:

Kazimierz Lubomirski, w. r.

Mieczysław Urbański, w. r.